

1:1 Dhabu jareya apolong ban Allah ban Dhabu jareya padha bi' Allah. **2** Dhari dha'-adha'na Salerana apolong bi' Allah. **3** Sakabbiyanna ecepta'agi kalaban parantara'anna, ban dhari sakabbiyanna se badha reya, tadha' settonga se epabadha ta' kalaban Salerana. **4** Dhabu jareya somberra odhi', ban odhi' jareya aberri' terrang ka manossa. **5** Terrang jareya nyonar e pettengnga, ban papetteng ta' bisa mamate terrang jareya. **6** Rabu oreng se eotos Allah, Yahya asmana. **7** Yahya rabu ngabarragi parkara terrang jareya, sopaja oreng padha'a parcaja. **8** Yahya dibi' banne terrang jareya, salerana coma aberta'agi parkara jareya. **9** Terrang se saongguna se nera'e sakabbiyanna manossa, rabu ka dunnya. **10** Dhabu jareya badha e dunnya, dunnya ecepta'agi kalaban parantara'anna, tape dunnya ta' kennal ka Salerana. **11** Salerana rabu ka nagarana dibi' tape ta' etarema bi' bangsana. **12** Tape badha keya oreng se endha' narema ban parcaja ka Salerana; reng-oreng jareya eparenge ha' daddi pottrana Allah. **13** Se elahirragi banne dhari manossa, sabab odhi' se anyar jareya dhari Allah asalla. **14** Dhabu jareya la daddi manossa, alenggi e antarana sengko' ban ba'na. Sengko' ban ba'na la nangale'e kaagunganna. Kaagungan jareya etarema Salerana menangka Pottrana Rama se nonggal. Kalaban parantara'anna Salerana sengko' ban ba'na nangale'e Allah ban kataresna'anna ka sengko' ban ba'na. **15** Yahya rabu menangka saksena, se aberta'agi kantha reya: "Areya' Salerana se ekamaksod sengko' e bakto sengko' ngoca', 'Salerana rabuwa jang budhiyan dhari sengko', tape araja'an dhari sengko', sabab sabellunna sengko' badha Salerana la badha kaadha'." **16** Salerana possa' ban kataresna'an; tadha' ambuna, Salerana aberkadi sengko' ban ba'na. **17** Hokomma Allah etarema sengko' ban ba'na kalaban parantara'anna Mosa. Tape kataresna'an ban kaestowanna Allah nyata'agi kalaban parantara'anna Isa Almasih. **18** Tadha' se tao nangale'e Allah, kajabana Pottrana Rama se nonggal, se padha ban Rama, ban ce' rapedda bi' Salerana. Salerana se nyata'agi Rama ka sengko' ban ba'na. **19** Para pangobasa Yahudi e Yerusalim nyoro mam-imam ban reng-oreng Lewi entar ka Yahya sarta atanya kantha reya, "Sampeyan paneka pasera?" **20** Yahya ngako rang-terrangan, "Sengko' reya banne Rato Panyalamet." **21**

"Daddi pasera sampeyan paneka?" ca'na reng-oreng jareya. "Ponapa sampeyan paneka Eliya?" "Banne," saodda Yahya. "Ponapa sampeyan paneka Nabbi?" *Nabbi: Salerana se earep rabuwa ban ngomommagiya rabuna Rato Panyalamet.* ca'na reng-oreng jareya pole. "Banne," sambidda. **22** "Manabi sapaneka, ngereng dhabuwagi pasera sampeyan paneka," ca'na reng-oreng jareya, "me' olle kaula bisa ngatore jawaban ka reng-oreng se ngotos kaula. Ponapa se edhabuwagiya sampeyan parkara sampeyan dibi?" **23** Dhabuna Yahya, "Sengko' reya se bi' Nabbi Yesaya ekoca': 'Oreng se aera' e sagara beddhi: Parampa'agi jalan kaangguy Pangeran.'" **24** Reng-oreng se eotos bi' reng-oreng Farisi jareya **25** atanya, "Manabi sampeyan banne Rato Panyalamet, banne Eliya, banne sang Nabbi, aponapa sampeyan me' abaptis oreng?" **26** Dhabuna Yahya, "Sengko' reya abaptis oreng ngangguy aeng. Tape badha oreng se apolong ban ba'na tape ba'na ta' kennal. **27** Salerana rabu jang budhiyan dhari sengko', tape mokka' talena kateteyanna bai sengko' reya ta' pantes." **28** Jareya kabbi kadaddiyan e Betania, e temorra Songay Yordan kennengganna Yahya se abaptis oreng. **29** Kalagguwanna, Yahya ngoladi Isa rabu sarta nyander ka Salerana. Yahya laju adhabu, "Abas, wa, arowa' Cacempena Allah se matadha' dusana dunnya. **30** Salerana jareya se bi' sengko' ekoca' se rabuwa jang budhiyan dhari sengko', tape araja'an dhari sengko', sabab sabellunna sengko' lahir, Salerana la badha. **31** Sabellunna, sengko' ta' tao sapa Salerana jareya. Mangkana sengko' dhateng abaptis oreng ngangguy aeng sopaja oreng Isra'il kennal ka Salerana." **32** Yahya nyakse'e kantha reya: "Sengko' nangale'e Errohna Allah toron akantha dara dhari langnge' enneng e attasanna. **33** E bakto jareya sengko' gi' ta' tao sapa Salerana jareya, tape Allah se makon sengko' abaptis oreng ngangguy aeng, la adhabu ka sengko', 'Mon ba'na nangale'e Errohna Allah toron, pas enneng e attassa settong oreng lalake', oreng jareya se bakal abaptisa oreng bi' Errohna Allah.'" **34** Sengko' la nangale'e dibi' Erroh jareya," ca'na dhabuna Yahya, "ban sengko' nyakse'e ja' oreng jareya Pottrana Allah." **35** Kalagguwanna Yahya badha e kennenggan jareya pole abareng bi' moredda kadhuwa. **36** E bakto Yahya ngoladi Isa, laju adhabu, "Abas, wa! Arowa' Cacempena Allah." **37** Moredda Yahya se kadhuwa ngedhing

dhabuna Yahya jareya, laju ngereng Isa. **38** Isa atole ka budhi, ngoladi se noro' bunte' jareya, laju adhabu, "Ba'na nyareya apa?" Saodda se kadhuwa jareya, "Rabbi, e ka'imma kalenggiyanna panjennengngan?" (Oca' 'Rabbi' reya artena 'Guru'.) **39** "Mara noro', tenggu dibi'," dhabuna Isa. Se kadhuwa jareya noro', laju nangale'e e dhimma kalenggiyanna Isa. E bakto jareya pokol empa' asar. Saare jareya se kadhuwa buru enneng bi' Isa. **40** Sala settong e antarana oreng se kadhuwa se ngedhing apa se edhabuwagi Yahya jareya sarta pas noro' Isa, nyamana Andreyas, taretanna Simon Petrus. **41** Andreyas duli nyare'e Simon, taretanna, sarta laju abala kantha reya, "Kaula ampon atemmo ban Mesiyas!" *Mesiyas ... Panyalamet: Baca kamus Alketab e babana oca' Almasih.* (Mesiyas reya artena padha ban Almasih, iya areya Rato Panyalamet.) **42** Saellana jareya bi' Andreyas Simon laju egiba ka Isa. Isa mandeng Simon, laju adhabu, "Ba'na reya Simon, ana'na Yonas, tape ba'na esebbuda Kefas." (Kefas reya padha ban Petrus, artena: gunong karang.) **43** Kalagguwana Isa motossagi meyosa ka Galilea. E jadhiya tapanggi ban Filipus, laju adhabu ka Filipus jareya, "Mara, noro' sengko!" **44** Filipus reya asalla dhari Betsaida, kennengnganna bengkona Andreyas ban Petrus. **45** Filipus tatemmo ban Natana'el, laju ngoca', "Sengko' la tatemmo ban oreng se esebbut bi' Mosa e dhalem Kitab Hokomma Allah, ban se ebarta'agi bi-nabbi. Jareya Isa dhari Nazaret, pottrana Yusup." **46** Tape Natana'el nyaot, "Ba' badha'a barang se bagus dhari Nazaret?" "Mara tenggu dibi'," saodda Filipus. **47** E bakto Isa ngoladi Natana'el dhateng, laju adhabu parkara oreng jareya, "Abas, arowa' oreng Isra'il se saongguna. Tadha' se palsu e dhalem aba'na." **48** "Kadi ponapa Panjennengngan me' ngagali ka abdina?" ca'na patanyana Natana'el ka Isa. Dhabuna Isa, "Sabellunna Filipus ngolok ba'na, Sengko' la nangale'e ba'na e babana bungkana ara jarowa." **49** "Guru," ca'na Natana'el, "Panjennengngan paneka Pottrana Allah! Panjennengngan Ratona Bangsa Isra'il!" **50** Dhabuna Isa, "Apa ba'na parcaja ka Sengko' jareya pera' polana Sengko' ngoca' nangale'e ba'na e babana bungkana ara rowa? Ba'na bakal nangaleyana rang-barang se araja'an dhari jareya!" **51** Isa laju adhabu pole, "Ongguwan, paparcaja, ya, ba'na bakal nangaleyana langnge' abukka', ban kat-malaekadda Allah onggga toron ka Pottrana

Manossa."

2:1 Saellana olle dhu are dhari jareya, badha jang-onjangan e kottha Kanna e Galilea, ban ebuna Isa badha e jadhiya. **2** Isa ban red-moredda eatore keya ka jang-onjangan jareya. **3** E bakto anggurra la tadha', ebuna adhabu ka Isa, "Anggurra ta' mendhang." **4** Dhabuna Isa, "Kaula ja' kon-pakon, Bu. Gi' ta' dhapa' baktana Kaula anyata'agiya pasera salerressa Kaula paneka." **5** Tape ebuna Isa adhabu ka para pangladin, "Toro' apa se esorowagi ka ba'na." **6** E jadhiya badha kelmo' nem-ennem, se esadhiya'agi e jadhiya kaangguy maccowe soko menorot adad Yahudi. Kelmo' jareya essena ra-kera saratos liter. **7** Isa adhabu ka reng-oreng se aladine jang-onjangan jareya, "Mo'-kelmo' jareya esse'e aeng." Bi' reng-oreng se aladine jang-onjangan jareya kelmo'na eesse'e aeng kabbi epapossa'. **8** Isa laju adhabu ka reng-oreng jareya, "Sateya kala' aeng jareya sakone', pas giba ka katowana jang-onjangan reya." Reng-oreng se aladine jang-onjangan jareya ngala' aeng e kelmo' jareya, laju egiba ka katowana jang-onjangan; **9** katowana jang-onjangan jareya nyepcep aeng jareya, se la aoba daddi anggur. (Oreng jareya ta' tao olle dhari dhimma anggur jareya, coma reng-oreng se nyelen aeng jareya se tao.) Daddi katowana jang-onjangan jareya laju nyander ka seddi'na pangantan lake', **10** sarta pas ngoca', "Biyasana se eangka'agi kaadha' anggur se paleng bagus; mon tamoy ampon tobuk se ngenom, buru epakalowar anggur se biyasa. Tape anggur se bagus bi' sampeyan eerrep sampe' samangken!" **11** Jareya mo'jijadda Isa se dha'-adha', se epabadha Isa neng e Kanna, Galilea. Kalaban tandha jareya Isa noduwagi kamolja'anna. Daddi red-moredda parcaja ka Salerana. **12** Saellana jareya, Isa meynos ka Kapernaum asareng ban ebuna, tan-taretanna ban red-moredda. Kabbi padha neng e jadhiya sampe' pan-barampan are abidda. **13** E bakto Are Raja Paska Yahudi la para', Isa meynos ka Yerusalim. **14** E Padalemman Socce Isa manggi reng-oreng se padha ajuwal sape, dumba ban dara; bariya keya reng-oreng se nyadhiya'agi poroban pesse padha toju' ngadhebbi meja e jadhiya. **15** Isa laju abadhi peccot dhari tale, terros ngagga sakabbiyanna keban se badha e jadhiya, iya areya dumba ban sape, epakalowar dhari

Padalemman Socce. Ja-mejana reng-oreng se nyadhiya'agi poroban pesse epajungkelang sampe' pessena car-kalacer san-kassannagi. **16** Saellana jareya Isa adhabu ka reng-oreng se ajuwal dara, "Pakalowar kabbi dhari dhinna'. Dalemma Rama ja' kagabay kennengnganna adagang!" **17** Red-moredda laju enga' ka ayat e dhalem Alketab se amonye kantha reya, "Pangabakte abdidalem ka Dalemmepon Junandalem ekarassa rabbang e dhalem ate abdidalem." **18** Ja-pangrajana Yahudi nangtang Isa, oca'na, "Kodda' Sampeyan mabadha kaajiban menangka tandha ka kaula sadaja ja' Sampeyan andhi' ha' alako sapaneka!" **19** Dhabuna Isa, "Pagujur Padalemman Socce reya, e dhalem tello are bi' Sengko' la epamanjengnga pole." **20** Ca'na reng-oreng jareya, "Padalemman Socce paneka epaddek pa' polo ennem taon abidda, buru mare. Bi' sampeyan e paddegga e dhalem tello are?" **21** Tape Padalemman Socce se ekamaksod Isa jareya badanna dibi'. **22** Daddi e bakto Isa odhi' pole saellana seda, red-moredda laju enga' ja' Isa la tao adhabuwagi parkara jareya. Daddi laju padha parcaja ka pa-apa se etoles e dhalem Alketab ban pa-apa se edhabuwagi Isa. **23** Sabatara Isa badha e Yerusalim e bakto Paraya'an Paska, bannya' oreng se parcaja ka Salerana polana nangale'e kaajiban-kaajiban se ebadha'agi sengko'. **24** Tape Isa ta' parcaja ka reng-oreng jareya, sabab Isa ngagali ka sakabbiyanna oreng. **25** Ta' parlo Isa eatore oneng sapa reng-oreng jareya, sabab Isa dibi' la ngagali apa se badha e dhalem atena manossa.

3:1 Badha pamimpin agama Yahudi dhari golonganna oreng Farisi se anyama Nikodemus. **2** E settong malem Nikodemus nyabis ka Isa, laju mator, "Guru, abdina oneng ja' Panjennengngan eotos Allah. Sabab tadha' oreng se onenga mabadha kaajiban akadi se epabadha Panjennengngan manabi ta' esarengnge Allah." **3** Dhabuna Isa, "Paparcaja, ya, tadha' settonga oreng se bisa'a daddi anggotana ommadda Allah mon oreng jareya ta' elahirragi pole." **4** "Kadi ponapa oreng se ampon dibasa kengenga lahir pole?" ca'na Nikodemus ka Isa. "Kadi ponapa se kengenga maso'a ka dhalem gandhu'annepon ebuna sarta laju elahirragi pole." **5** Dhabuna Isa, "Sengko' ngoca' sabendherra: mon oreng ta' elahirragi dhari

aeng ban Errohna Allah, oreng jareya ta' kera daddi ommadda Allah. **6** Manossa badanna elahirragi bi' oreng towana, tape sacara rohani elahirragi bi' Errohna Allah. **7** Daddi ja' heran mon Sengko' ngoca': ba'na kabbi kodu elahirragi pole. **8** Angen ajalan dha' emma'a bai noro' sakarebba; ba'na ngedhing monyena, tape ta' tao dhari dhimma padhatengnga ban dha' emma jalanna. Bariya keya oreng se elahirragi Errohna Allah." **9** "Me' kadi ka'dhinto'?" ca'na Nikodemus. **10** Dhabuna Isa, "Ba'na reya guru e Isra'il. Masa' ba'na ta' tao? **11** Paparcaja, ya: Sengko' ban Tang red-mored reya acaca pera' parkara pa-apa se la ekataowe Sengko' ban tang red-mored reya, sarta nyaksene pera' parkara pa-apa se la tao etangale; tape ba'na ta' endha' narema kasakseyanna Sengko' ban Tang red-mored reya. **12** Ba'na ta' parcaja mon Sengko' nyareta'agi ka ba'na parkara pa-apa dhari dunnya reya; baramma ba'na se parcaja'a mon Sengko' nyareta'agi pa-apa se dhari sowarga? **13** Ban tadha' oreng se tao onnga ka sowarga, kajabana Pottrana Manossa, se toron ka dunnya dhari sowarga. **14** Padha ban Mosa se maongga olar dimbaga ka kaju e sagara beddhi, bariya keya Pottrana Manossa kodu epaongga, **15** sopaja oreng se parcaja ka Salerana olle odhi' se sabendherra tor langgeng." **16** Sabab Allah reya talebat raja taresnana ka manossa e dunnya reya, sampe' marengngagi Pottrana se nonggal, sopaja pa'-sapa'a se parcaja ka Salerana ta' sampe'a mate, tape olle odhi' se saongguna tor langgeng. **17** Sabab Allah ngotos Pottrana banne kaangguy nyare salana dunnya reya, tape kaangguy masalamedda. **18** Oreng se parcaja ka Salerana ta' kera eekom. Tape se ta' parcaja la eekom bi' Allah, sabab ta' parcaja ka Pottrana Allah se nonggal. **19** Oreng jareya egugat adhasar ka parkara reya: Terrang jareya la rabu ka dunnya, tape manossa asennengngan ka petteng etembang ka terrang, sabab lalakonna reng-oreng jareya juba'. **20** Sakabbiyanna oreng se alako jahat, baji' ka terrang, ta' endha' ka terrang, sopaja lalakonna se jahat ta' etangaleyana oreng. **21** Tape oreng se ngalakone kasokanna Allah, entar ka terrang sopaja nyata'a ja' apa se elakone aba'na jareya menorot kasokanna Allah. **22** Saellana jareya Isa ban red-moredda meyo ka Yudea. Isa alenggi e jadhiya sakejja' ban red-moredda sarta abaptis oreng. **23-24** E bakto jareya Yahya gi' ta' epamaso' ka penjara. Yahya jareya

abaptis e Aion, ta' jau dhari Salim, sabab e jadhiya bannya' aengnga. Reng-oreng padha entar ka jadhiya, ban Yahya laju abaptisa oreng. **25** Red-moredda Yahya badha se molae atokar ban oreng Yahudi parkara atoranna oreng abacco noro' hokomma agama. **26** Red-moredda jareya laju entar ka Yahya, sarta ngoca', "Guru, panjennengngan ba' emoda ka oreng se asareng panjennengngan e temorra Songay Yordan ka'issa', se sareng panjennengngan eduduwagi ka abdina sadaja gi' bakto ganeka? Samangken oreng gapaneka abaptis oreng jugan, ban sadajana oreng entar ka oreng gapaneka!" **27** Dhabuna Yahya, "Manossa reya ta' kera andhi' pa-apa mon ta' eparengge Allah. **28** Ba'na dibi' la ngedhing sengko' ngoca', 'Sengko' reya banne Rato Panyalamet. Sengko' eotos dhateng kaadha', ajangadha'i Salerana.' **29** Pangantan bine' reya andhi'na pangantan lake'. Bat-sobadda pangantan lake' pera' manjeng e seddi'anna sambu ngedhingngagi, ban arassa senneng mon ngedhing sowarana pangantanna lake'. Bariya keya sengko'. Sateya sengko' ce' sennengnga. **30** Salerana se kodu atamba penting, ban sengko' sajan korang penting." **31** Se rabu dhari attas ngalebbi'i sakabbiyanna. Se dhateng dhari dunnya tamaso' golonganna oreng dunnya, ban acaca parkara rang-barang dunnya. Salerana se rabu dhari attas ngalebbi'i sakabbiyanna. **32** Salerana abu-dhabu parkara apa se la eoladi ban epeyarsa, tape tadha' oreng settonga se parcaja ka kasakseyanna. **33** Oreng se parcaja ka kasakseyanna jareya, ngakone ja' Allah reya lerres. **34** Sabab oreng se eotos Allah manapa' dhabuna Allah, sabab Errohna Allah la eparengngagi sacara samporna ka Salerana. **35** Rama taresna ka Pottrana, ban la massra'agi sakabbiyanna kobasa ka Salerana. **36** Oreng se parcaja ka Pottra jareya bakal olleya odhi' se saongguna tor langgeng. Tape oreng se ta' ta'at ka Pottra jareya ta' narema odhi', ban eekom bi' Allah saterrossa.

4:1 Reng-oreng Farisi ngedhing ja' Isa abannya'an olle ban abaptis mored etembang bi' Yahya. **2** (Sabendherra Isa dibi' ta' abaptis oreng, se abaptis pera'red-moredda.) **3** Daddi e bakto ngagali ja' reng-oreng Farisi la ngedhing parkara jareya, Isa laju meynos dhari Yudea ka Galilea. **4** E dhalem parjalanan jareya Isa kodu lebat e Samaria. **5** E Samaria jareya Isa

napa' ka settong kottha se anyama Sikhar, ta' jau dhari tana se lamba' eparengngagi Yakub ka Yusup pottrana. **6** E jadhiya badha somorra Yakub. Isa ce' lessona polana parjalanan jareya, daddi alenggi e seddi'na somor jareya. E bakto jareya are ra-kera pokol dhubellas dhuk-beddhuk, **7-8** red-moredda padha entar ka kottha melleya kakanan. E bakto jareya pas badha oreng babine' Samaria entar nempa aeng. Dhabuna Isa ka babine' jareya, "Mara, ra, Sengko' berri'i aengnga, Sengko' ngenoma." **9** Saodda babine' jareya, "Sampeyan oreng Yahudi, kaula oreng Samaria; aponapa Sampeyan me' nyo'on aeng enom ka kaula?" (Sabab oreng Yahudi ta' endha' apolongan ban oreng Samaria.) **10** Dhabuna Isa, "Ja' sakenga ba'na tao ka paparengnga Allah ban tao sapa se menta aeng enom ka ba'na, tanto ba'na dibi' se menta aeng enom ka oreng jareya, ban oreng jareya tanto apareng ka ba'na aeng kaodhi'an." **11** Ca'na babine' jareya, "Sampeyan ta' kaagungan temba, ban somor paneka ce' dhalemma. Dhari ka'imma Sampeyan se olleya aeng kaodhi'an?" **12** Somor paneka paparengnga Yakub bangatowa bangsa kaula. Yakub dibi' manabi adha'ara aeng mondhut dhari somor paneka; Sapaneka jugan tra-pottrana sareng ebinna. Ponapa Sampeyan apangrasa araja'an dhari Yakub?" **13** Dhabuna Isa, "Oreng se ngenom aeng reya gi' pelka'a pole. **14** Tape oreng se ngenom aeng baberri'na Sengko' ta' kera pelka' salanjangnga. Sabab aeng baberri'na Sengko' jareya bakal daddiya sumber e dhalem aba'na se nancel kalowar ban madhateng odhi' se sabendherra tor langgeng ka aba'na." **15** Ca'na babine' jareya, "Towan, tore kaula parengge aeng ganeka, sopaja kaula ta' pelka' pole, sareng ta' parlo abali ngala' aeng ka ka'anja." **16** "Kassa' olok lakena ba'na, pas abali dha' enna'," ca'na dhabuna Isa. **17** "Kaula ta' gadhuwan lake," saodda babine' jareya. "Teppa' ca'na ba'na," dhabuna Isa. **18** "Sabab ba'na la alake lema kale, ban lalake' se apolong ban ba'na sateya banne lakena ba'na." **19** "Samangken kaula oneng, Panjennengngan paneka nabbi," ca'na babine' jareya. **20** "Bangatowana bangsa Samaria abakte ka Allah e gumo' paneka, namong bangsaepon Panjennengngan ngoca' ja' namong e Yerusalim kennengngannepon oreng abakte ka Allah." **21** "Ba'na paparcaja, ya," dhabuna Isa ka babine' jareya, "E settong bakto oreng abakteya ka Rama, banne e gumo' reya, ban bariya

keya banne e Yerusalim. **22** Ba'na, reng-oreng Samaria nyemba ka se ta' ekennal bi' ba'na dibi', tape Sengko' kabbi, oreng Yahudi, nyemba ka Salerana se ekennal bi' oreng Yahudi, sabab kasalameddan dhari oreng Yahudi dhatengnga. **23** Tape bakal napa'a baktana, la'-mala' sanyatana la napa' baktana, ja' kalaban kobasana Errohna Allah oreng bakal abakteya ka Rama menangka Allah se saongguna akantha se ekasokane Rama. **24** Sabab Allah reya Erroh, ban pera' kalaban kobasana Errohna Allah reng-oreng bisa abakte ka Rama menorot kodradda Rama." **25** Babine' jareya ngoca' ka Isa, "Abdina oneng ja' Rato Panyalamet (se esebbut Almasih) bakal rabuwa. Manabi Salerana ampon rabu, abdina sadaja bakal eparengngana oneng ponapa'a saos sareng Salerana." **26** "Sengko' reya Rato Panyalamet jareya," dhabuna Isa, "Sengko' se acaca bi' ba'na sateya reya." **27** E bakto jareya red-moredda Isa la padha dhateng. Kabbi padha heran nangale'e Isa abu-dhabu ban oreng babine'. Tape tadha' settonga se atanya ka babine' jareya, "Sampeyan aponapa'a?" otabana atanya ka Isa, "Aponapa Panjennengngan me' abu-dhabu sareng babine' paneka?" **28** Babine' jareya laju berka' ka kottha, kelmo'na edina. Ca'na babine' jareya ka reng-oreng se badha e jadhiya, **29** "Tore mon nengalana oreng se apareng oneng ka kaula sabarang se oneng elakone kaula. Pola oreng ganeka me' Rato Panyalamet?" **30** Daddi reng-oreng jareya padha mangkat dhari kottha jareya entar ka Isa. **31** Sabatara jareya bi' red-moredda Isa eajak adha'ar. "Guru," oca'na, "eatore adha'ar." **32** Tape Isa adhabu, "Sengko' la andhi' kakanan, ba'na ta' tao." **33** Daddi red-moredda padha saleng atanya, "Pola badha oreng ngatore kakanan ka Salerana." **34** Isa laju adhabu, "Tang kakan iya areya atoro' ka kasokanna se ngotos Sengko', ban mamare lalakon se epassra'agi ka Sengko'. **35** Ba'na ngoca', 'Pa' bulan aggi' mosem anye.' Tape Sengko' ngoca'a ka ba'na: abassagi pateppa' gal-teggal rowa; gandumma la koneng, la ekenneng anye! **36** Oreng se anye la molae narema opana ban makompol hasella kaangguy odhi' se saongguna tor langgeng. Daddi oreng se nabur ban se anye olle anga-bunga areng-bareng. **37** Pajat bendher ca'-oca'an reya: 'Se settong namen, se laen anye.' **38** Bi' Sengko' ba'na esoro anye e teggal se ta' egarap ba'na; oreng laen se agarap, ban ba'na se narema kaontongan dhari

lalakonna reng-oreng jareya." **39** Bannya' oreng Samaria e kottha jareya parcaja ka Isa polana babine' jareya ngoca', "Oreng jareya nyebbutagi ka sengko' sabarang se la elakone sengko'." **40** Daddi e bakto tatemmo ban Isa, reng-oreng jareya laju padha nyo'on sopaja Isa kasokana alenggi bi' reng-oreng jareya. Daddi Isa alenggi e jadhiya dhu are abidda. **41** Saellana jareya sajan bannya' pole se parcaja ka Isa polana apa se eajarragi dibi' ka reng-oreng jareya. **42** Ban reng-oreng jareya ngoca' ka babine' gella', "Samangken kaula parcaja, banne polana se ekabala sampeyan ka kaula, tape polana kaula dibi' ampon ngedhing, ban oneng ja' Isa ganeka pajat Panyalamedda Dunnya." **43** Saellana dhu are se alenggi e Sikhar, Isa laju meyos ka Galilea. **44** Isa dibi' la adhabu, "Nabbi ta' eargai e nagarana dibi'." **45** Tape sanapa'na ka Galilea reng-oreng e jadhiya narema Isa kalaban senneng ate, sabab reng-oreng jareya badha e Yerusalim e Are Paska, ban la nangale'e pa-apa se elampa'agi Isa. **46** Saellana jareya Isa abali ka Kanna e Galilea, iya areya kennengnganna Salerana se ngoba aeng epadaddi anggur. E kottha jareya badha ponggabana pamarenta, ana'na teppa'na sake' e Kapernaum. **47** E bakto ngedhing ja' Isa la rabu ka Galilea dhari Yudea, ponggabana pamarenta jareya laju nyabis ka Isa sarta nyo'on sopaja Isa kasokana rabu ka Kapernaum kaangguy mabaras ana'na se para' mateya. **48** Isa adhabu ka ponggabana pamarenta jareya, "Mon ba'na ta' nangale'e kaajiban-kaajiban, ba'na ta' kera parcaja." **49** "Towan," ca'na ponggabana pamarenta jareya, "ngereng duli alenggi ka compo' sabellunnepon ana' abdina mate." **50** Dhabuna Isa, "Kassa' le-mole, ana'na ba'na la baras." Oreng jareya parcaja ka dhabuna Isa, laju mole. **51** E tengnga jalan tatemmo ban di-abdina se padha entar abala ka lorana, oca'na, "Pottrana panjennengngan ampon sae." **52** Ponggabana pamarenta jareya atanya pokol barampa ana'na jareya se molae baras. Ca'na di-abdina jareya, "Ba'ari' ra-kera pokol settong dhuk-beddhuk panassepon elang." **53** Eppa'na kana' se sake' jareya laju enga' ja' e bakto jareya Isa se adhabu ka aba'na, "Ana'na ba'na la baras." Daddi oreng jareya sabala padha parcaja ka Isa. **54** Jareya kaajiban se kapeng dhuwa' se epabadha Isa e Galilea saellana rabu dhari Yudea.

5:1 Saellana jareya badha paraya'an Yahudi, daddi Isa meynos ka Yerusalim. **2** E Yerusalim, e seddi'na "Labang Dumba" badha settong taman, se e dhalem oca' Ibrani enyamae Betesda. E jadhiya badha amperra lalema'. **3** E per-amper jareya bannya' oreng sake' epadhung-tedhungan; badha se buta, badha se dippang, ban badha se empon. (Reng-oreng sake' jareya anante' gulina aeng e taman jareya. **4** Sabab dhang-kadhang malaekadda Pangeran toron ka taman jareya, makocak aengnga. Ban oreng sake' se dha'-adha' kadibi' maso' ka dhalem taman jareya e bakto aengnga akocak bakal barasa dhari panyakedda.) **5** E kennengngan jareya badha oreng lalake' kasorang se sake' la tello polo ballu' taon abidda. **6** Isa ngoladi oreng jareya dhung-tedhungan e jadhiya, ban tao ja' oreng jareya sake' la ce' abidda. Daddi Isa laju adhabu, "Ba'na terro barasa, ya?" **7** Oreng se sake' jareya nyambit, "Pa', e ka'dhinto' tadha' oreng se mamaso'a kaula ka dhalem taman e bakto aengnga akocak. E bakto kaula aehteyar maso'a, ampon badha oreng laen se ajangadha'i." **8** Dhabuna Isa ka oreng jareya, "Mara jaga, kala' tekerra, pas ajalan." **9** E bakto jareya keya oreng buru laju baras. Tekerra ekala', laju ajalan. Kadaddiyan jareya teppa' are Sabat. **10** Daddi ja-pangrajana Yahudi ngoca' ka oreng se buru epabaras jareya, "Sateya are Sabat. Ba'na ta' olle ngeba teker." **11** Tape oreng jareya nyaot, "Oreng se mabarab abina se makon abina ajalan ngeba teker paneka." **12** "Sapa se nyoro ba'na kantha jareya?" ca'na reng-oreng gella'. **13** Tape oreng se la baras jareya ta' tao sapa orengnga, sabab e bakto jareya ce' bannya'na oreng ban Isa la maelang. **14** Saellana jareya Isa tapanggi ban oreng jareya e dhalem Padalemman Socce. Dhabuna Isa, "Sateya ba'na la baras. Ja' agabay dusa pole, mon enja' ba'na bakal lebbiya palang dhari dha'-adha'na." **15** Oreng jareya laju abala ka om-kaom oreng agungnga Yahudi ja' se mabarab abana iya areya Isa. **16** Daddi ja-pangraja jareya molae la-nyala ka Isa, sabab Isa mabarab oreng gella' e are Sabat. **17** Tape Isa adhabu ka reng-oreng jareya, "Tang Rama ros-terrosan tan-ngastane sampe' sateya, ban Sengko' kodu alalakon keya." **18** Dhabuna Isa jareya andaddiyagi om-kaom oreng agung Yahudi sajan aehteyar mateyana Isa. Kan cara jareya, banne pera' polana Isa ta' atoro' ka atoranna agama parkara are Sabat, tape badha parkara laenna pole, iya areya Isa

adhabu ja' Allah Ramana; jareya andhi' arte Isa mapadha Salerana bi' Allah. **19** Isa adhabu kantha reya ka reng-oreng gella', "Ba'na paparcaja, ya; Pottra ta' bisa alako pa-apa kalaban kobasana dibi'. Apa se eoladi eastane Ramana, jareya se elakone. Sabab apa se eastane Rama, jareya se eastane Pottra. **20** Sabab Rama taresna ka Pottra ban noduwagi ka Pottra jareya pa-apa se eastane Salerana dibi'. La'-mala' Rama bakal noduwagiya ka Pottrana kon-lalakon se araja'an dhari jareya, sampe' ba'na tanto heran. **21** Rama maodhi' oreng se la mate, ban apareng odhi' se saongguna tor langgeng ka oreng jareya; bariya keya Pottra apareng odhi' se saongguna tor langgeng ka oreng se ekasokane eparengngana odhi' jareya. **22** Rama dibi' ta' ahakime sapa'a bai. Sakabbiyanna kakobasa'an kaangguy ahakime la epassra'agi ka Pottrana. **23** Rama alampa'agi kantha jareya sopaja Pottra ehormat oreng padha akantha Rama. Pa'-sapa'a se ta' ngormadi Pottra padha ban ta' ngormadi Rama se ngotos Pottra jareya. **24** Sengko' ngoca'a sabendherra: Oreng se ngedhingngagi Tang oca' kalaban gu-onggu, ban parcaja ka se ngotos Sengko', andhi' odhi' se saongguna tor langgeng. Oreng jareya bakal lopoda dhari okoman; aba'na la lopot dhari pate ban la olle kaodhi'an. **25** Paparcaja, ya: Bakal dhapa'a baktona, la'-mala' la dhapa' baktona, oreng mate bakal ngedhinga sowarana Pottrana Allah, ban oreng se ngedhing sowara jareya bakal odhi'a. **26** Akantha Rama se daddi somberra odhi', Pottrana epadaddi somberra odhi' keya. **27** Pottrana la epareng ha' kaangguy ahakime, sabab Salerana jareya Pottrana Manossa. **28** Ba'na ja' heran mon ngedhing jareya; sabab bakal dhapa'a baktona oreng mate kabbi padha ngedhinga sowarana, **29** laju kalowar dhari koburanna. Oreng se alako becce' bakal jaga'a kaangguy odhi'a, tape se alako juba' bakal jaga'a kaangguy narema'a okoman." **30** "Sengko' ta' bisa apa-rapa noro' Tang karep dibi'. Sengko' pera' ahakime menorot se epakonnagi Allah. Ban tang potosan adil, sabab Sengko' ta' noro' Tang karep dibi', tape atoro' ka kasokanna Rama se ngotos Sengko'. **31** Saompamana Sengko' aberri' kasakseyan ka Tang aba' dibi', kasakseyan jareya ta' ekenneng tarema menangka bukte. **32** Tape badha oreng laen se aberri' kasakseyan parkara Sengko', ban Sengko' tao ja' kasakseyanna jareya pajat bendher. **33** Ba'na nyoro oreng entar ka Yahya, ban Yahya

aberri' kasakseyan sabendherra parkara Sengko'. **34** Sengko' ngoca'agi parkara jareya banne polana Sengko' marlowagi kasakseyanna manossa, tape sopaja ba'na epasalamedda. **35** Yahya padha ban damar se odhi' ban tera'. Kaanguy sabatara abidda ba'na senneng narema sonarra. **36** Tape kasakseyan Sengko' araja'an dhari kasakseyanna Yahya. Pa-apa se elakone Sengko' sateya reya, iya areya lalakon se bi' Rama epakon lakone ka Sengko', abukteyagi ja' Sengko' reya pajat eotos Rama. **37** Ban Rama se ngotos Sengko' apareng kasakseyan keya parkara Sengko'. Ba'na gi' ta' tao ngedhing sowarana otaba nangale'e Salerana. **38** Dhabuna bi' ba'na ta' esempen e atena sabab ba'na ta' parcaja ka Sengko' otosanna. **39** Ba'na ajar Alketab sabab ba'na nyangka kalaban cara se kantha jareya ba'na bakal olleya odhi' se saongguna ban se langgeng. Ban Alketab jareya dibi' aberri' kasakseyan parkara Sengko'. **40** Tape ba'na ta' endha' nyander ka Sengko' sopaja olleya odhi' se langgeng. **41** Sengko' ta' terro ealemma manossa. **42** Sengko' tao sapa ba'na reya. Sengko' tao ba'na e dhalem atena ta' andhi' kataresna'an ka Allah. **43** Sengko' dhateng kalaban kobasana Tang Rama, tape ba'na ta' endha' narema Sengko'. Tape mon oreng dhateng kalaban kobasana dibi' bi' ba'na etarema. **44** Baramma ba'na se parcaja'a ka Sengko', mon ba'na terro ealemma sasamana, ban ta' aehteyar sopaja ealemma Allah Se Settong? **45** Ba'na ja' nyangka bi' Sengko' esala'agiya e ajunanna Rama. La'-mala' se nyala'agiya ba'na iya areya Mosa, se daddi pangarebbanna ba'na. **46** Ja' sakenga ba'na parcaja ka Mosa tanto ba'na parcaja ka Sengko', sabab se etoles Mosa nerrangngagi parkara Sengko'. **47** Tape mon ba'na ta' parcaja ka se etoles Mosa, baramma ba'na se parcaja'a ka se ekoca'agi Sengko'?"

6:1 Ta' saapa abidda dhari jareya Isa meynos ka temorra Talaga Galilea, se enyamae keya Talaga Tiberiyas. **2** Sanapa'na ka jadhiya laju etoro' bunte' oreng sabannya'na sabab reng-oreng jareya la nangale'e kaajiban-kaajiban se mabarar reng-oreng sake'. **3** Isa onnga ka gumo', pas alenggi e jadhiya ban red-moredda. **4** E bakto jareya la para' Are Raja Paskana Yahudi. **5** E bakto ngoladi ka sakalenglengnga, Isa laju ngagali ja' bannya' oreng anyo-ronyo noro' Salerana ka jadhiya. Daddi Isa laju adhabu ka Filipus, "E

dhimma melleya roti, sopaja reng-oreng rowa bisa'a ngakan?" **6** (Isa adhabu kantha jareya terro ngojiya Filipus, sababsanyatana Salerana la ngagali apa se bakal elampa'agiya.) **7** Filipus mator, "Sanare ngobangana roti kantos dhu ratos pesse salaka *pesse salaka: Baca katerranganna Mrk. 6:37.* ta' kera cokop eteddha reng-oreng ka'dhinto', sanare rang-sorangnga namong eparengge bil-satembil." **8** Badha moredda Isa se laen, se anyama Andreyas, iya areya taretanna Simon Petrus, mator, **9** "E ka'dhinto' badha na'-kana' lalake' kasorang se gadhuwan roti lalema' sareng juko' dhadhuwa'. Namong ponapa artena monggu ka oreng se saka'dhinto bannya'epon." **10** "Reng-oreng jareya soro toju'," dhabuna Isa. E kennengngan jareya bannya' rebbana, daddi reng-oreng jareya toju' e rebba, bannya'na ra-kera badha lema ebu oreng lalake'an. **11** Isa mondhut roti gella', laju asokkor ka Allah. Saellana jareya rotina egi-bagi ka oreng se sabannya'na jareya. Bariya keya juko'na egi-bagi. Reng-oreng se badha e jadhiya padha ngakan sanyang-kennyangnga. **12** Saellana kabbi padha kennyang se ngakan, Isa adhabu ka red-moredda, "Kassa' pakompol lebbina kakanan jareya; ja' sampe' badha se tabuwang." **13** Red-moredda laju makompol bin-lebbinna roti se ekakan reng-oreng jareya, bannya'na gi' kare dhubellas karanjang. **14** E bakto nangale'e kaajiban se epabadha Isa jareya, oreng se bannya' jareya laju padha ngoca', "Oreng reya pajat Nabbi *Nabbi: Baca 1:21.* se earep rabuna ka dunnya!" **15** Isa ngagali ja' reng-oreng jareya nyanderra maksa'a Salerana epadaddiya ratona. Daddi Isa laju nyengla ka kennengngan se amo'-gumo'. **16** E bakto la molae malem, red-moredda Isa toron ka talaga. **17** Saellana jareya laju onggga ka parao, entas talaga antara ka Kapernaum. Are la malem, tape Isa gi' ta' rabu. **18** Sabatara jareya angenna laju tandhes ban omba'na raja. **19** Saellana se alajar olle ra-kera lema' otaba nem kilometer, red-moredda Isa jareya nangale'e Isa alomampa e attas aeng nyander ka paraona. Red-mored jareya ce' tako'na. **20** Tape Isa adhabu, "Ella, ta' osa tako', areya Sengko'!" **21** Red-moredda ce' sennengnga, Isa eatore maso' ka dhalem paraona, ban e bakto jareya keya parao buru la napa' ka kennengngan se etojju. **22** Kalagguwanna reng-oreng se bannya' se gi' badha e penggirra talaga tao ja' gella'na e jadhiya pera' badha parao

setlong. Reng-oreng jareya tao ja' red-moredda Isa la mangkat nompaa' parao jareya, tape Isa ta' meynos abareng. Bi' red-moredda jareya Isa edina'agi. **23** Saellana jareya badha o-parao dhari Tiberiyas alabbu e seddi'na kennengnganna reng-oreng jareya ngakan roti saellana Isa asokkor ka Allah. **24** E bakto reng-oreng jareya tao ja' Isa ban red-moredda tadha' e o-parao jareya, kabbi laju padha onggga ka o-parao jareya, terros alajar ka Kapernaum nyare'e Isa. **25** E bakto atemmo bi' Isa e bara' dhajana talaga, reng-oreng jareya laju padha atanya, "Guru, bilaepon Panjennengngan se tanduk dha' ka'dhinto?" **26** Dhabuna Isa, "Saongguna, ba'na reya padha nyare'e Sengko' polana ba'na ngakan sampe' kennyang, banne polana ba'na ngarte apa maksodda kaajiban-kaajiban jareya. **27** Ba'na ja' alako polana terro olleya kakanan se bisa tadha' ban bucco'. Ba'na kodu alako sopaja ba'na olleya kakanan se ta' bisa bucco' ban se madhateng odhi' se saongguna ban se langgeng. Ba'na bakal narema'a kakanan jareya dhari Pottrana Manossa, sabab Pottrana Manossa jareya la elanti' bi' Allah Rama." **28** Reng-oreng jareya laju atanya ka Isa, "Ponapa se elakonana abdina sopaja kengenga ajalannagi kasokanna Allah?" **29** Dhabuna Isa, "Se daddi kasokanna Allah iya areya sopaja ba'na parcaja'a ka Salerana se eotos Allah." **30** "Manabi saka'dhinto," ca'na atorra reng-oreng jareya, "ponapa bukte se eduduwagiya Panjennengngan me' olle abdina sadaja parcaja ka Panjennengngan? Ponapa se elampa'agiya Panjennengngan?" **31** Bangatowa abdina sadaja adha'ar manna e ra-ara, kadi se ampon esebbuttagi e dhalem Alketab, 'Allah apareng roti dhari sowarga se ekakana reng-oreng jareya.' " **32** Isa laju adhabu ka reng-oreng jareya, "Paparcaja, ya: Banne Mosa, tape Tang Rama se apareng ka ba'na roti se saongguna dhari sowarga. **33** Sabab roti paparengnga Allah iya areya Salerana se toron dhari sowarga ban apareng odhi' ka manossa e dunnya reya." **34** "Pa'," ca'na atorra reng-oreng jareya, "ngereng abdina sadaja pareng roti gapaneka salanjangnga." **35** "Sengko' reya Roti se aberri' kaodhi'an," dhabuna Isa ka reng-oreng jareya. "Oreng se nyander ka Sengko' ta' kera lapar salanjangnga. Ban oreng se parcaja ka Sengko' ta' kera pelka' salanjangnga." **36** "Tape akantha se la ekoca'agi Sengko' ka ba'na, maske ba'na nangale'e Sengko', ba'na ta' parcaja. **37** Sengko' ta'

nolaga sapa'a bai se nyander ka Sengko'. **38** Sabab Sengko' toron dhari sowarga, banne polana ajalannagiya Tang karep dibi', tape ajalannagiya kasokanna Salerana se ngotos Sengko'. **39** Dineng kasokanna Salerana se ngotos Sengko' jareya iya areya: sopaja sakabbiyanna oreng se eparengngagi ka Sengko' ja' sampe' badha settonga se elang; tape sopaja Sengko' maodhi' pole reng-oreng jareya e Are Keyamat. **40** Sabab se daddi kasokanna Tang Rama iya areya: Sopaja sakabbiyanna oreng se la nangale'e Pottrana Allah ban parcaja ka Salerana andhi' odhi' se saongguna ban langgeng. Ban bi' Sengko' epaodhi'a pole e Are Keyamat." **41** Reng-oreng Yahudi molae pek-ngacepek ka Isa, sabab Isa adhabu: "Sengko' reya roti se toron dhari sowarga". **42** Ca'na reng-oreng jareya, "Jarowa gu ta' Isa, ana'na Yusup ta' iya? Sengko' kennal ka rama ebuna! Baramma me' pas ngoca' ja' aba'na toron dhari sowarga?" **43** Isa laju adhabu ka reng-oreng jareya, "Ella ja' pek-ngacepek terros. **44** Tadha' oreng se bisa nyander ka Sengko', kajabana ebakta ka Sengko' bi' Rama se ngotos Sengko'; ban sapa se nyander ka Sengko' jareya bi' Sengko' epaodhi'a pole e Are Keyamat. **45** E dhalem Kitab Bi-nabbi esebbuttagi kantha reya, 'Sakabbiyanna oreng bakal eburuga bi' Allah.' Daddi sakabbiyanna oreng se ngedhing dhabuna Rama ban olle pangajaran dhari Salerana, nyander ka Sengko'. **46** Maksud Sengko' banne nerrangngagiya ja' badha oreng se la nangale'e Rama. Coma Salerana se asalla dhari Allah se la nangale'e Rama. **47** Ba'na ebalana, ya: Oreng se parcaja, andhi' odhi' se saongguna tor langgeng. **48** Sengko' reya roti se aberri' kaodhi'an. **49** Bangatowana ba'na ngakan manna e ra-ara tape padha mate keya. **50** Tape roti se toron dhari sowarga ta' kantha jareya; oreng se ngakan roti jareya ta' kera mate. **51** Sengko' reya roti se toron dhari sowarga -- roti se aberri' kaodhi'an. Oreng se ngakan roti reya bakal odhi'a salanjangnga. Roti se bi' Sengko' ebagiya kaangguy odhi'na manossa e dunnya reya iya areya Tang daging." **52** Ngedhing parkara jareya, reng-oreng Yahudi se badha e jadhiya laju padha apadu sampe' ramme. "Baramma oreng reya se bisa'a aberri' dagingnga se esorowa kakan ka sengko' ban ba'na?" ca'na reng-oreng jareya. **53** Isa adhabu ka reng-oreng jareya, "Paparcaja, ya. Mon ba'na ta' ngakan dagingnga Pottrana Manossa ban ta' ngenom

dharana, ba'na ta' kera odhi' ongguan. **54** Orenge se ngakan Tang daging ban ngenom Tang dhara, andhi' odhi' se saongguna tor langgeng; sarta'anna bi' Sengko' epajaga'a pole e Are Keyamat. **55** Sabab Tang daging reya kakanan ongguan ban Tang dhara nom-enoman ongguan. **56** Sapa se ngakan Tang daging ban ngenom Tang dhara daddi settong bi' Sengko', ban Sengko' bi' aba'na. **57** Rama se odhi' rowa ngotos Sengko', ban Sengko' reya odhi' dhari Rama keya. Bariya keya sapa se ngakan Tang daging bakal odhi'a dhari Sengko'. **58** Areya' roti se toron dhari sowarga: banne roti akantha se ekakan bangatowana ba'na. Sabab saellana ngakan roti jareya bangatowana ba'na mate keya. Tape orenge se ngakan roti reya bakal odhi'a salanjangna." **59** Jareya kabbi edhabuwagi Isa e bakto Salerana morok e kennengnganna kabakteyan e Kapernaum. **60** Saellana ngedhing dhabuna Isa se kantha jareya, bannya' moredda se padha ngoca', "Pangajaran reya taberra' gallu. Sapa se bisa'a narema!" **61** Isa dibi' ngagali ja' red-moredda ngacepek parkara jareya. Daddi laju adhabu, "Apa polana Tang ca'-oca' jareya ba'na ta' noro'a Sengko' pole? **62** Baramma mon ompamana ba'na dhaggi' nangale'e Pottrana Manossa ongguan abali ka kalenggiyanna se asal? **63** Se maodhi' manossa iya areya Errohna Allah. Kakowadanna manossa dibi' tadha' gunana. Pa-apa se ekoca'agi Sengko' reya dhabuna Errohna Allah se aberri' kaodhi'an. **64** Tape gi' badha e antarana ba'na se ta' parcaja." (Dhari dha'-adha'na Isa la ngagali pa-sapa se ta' endha' parcaja ban sapa se bakal akiyanat ka Salerana.) **65** Isa laju adhabu pole, "Jareya sababba arapa Sengko' me' ngoca' ka ba'na ja' ta' kera badha orenge settonga se nyander ka Sengko' mon banne kasokanna Rama." **66** Molae dhari jareya bannya' moredda Isa se ta' endha' ngereng Isa pole. **67** Isa laju mareksane ka moredda se dhubellas, "Apa ba'na ta' nyengga'a keya?" **68** "Guste," ca'na atorra Petrus, "Nyengga'a ka pasera abdidalem? Dhabuepon Junandalem apareng kaodhi'an se saongguna sareng se langgeng. **69** Abdina ampon parcaja sareng yakin Junandalem ka'dhinto' otosan se socce dhari Allah." **70** Isa adhabu, "Gu ta' Sengko' se mele ba'na se dhubellas orenge reya, ta' iya? Tape settong e antarana ba'na erroh jahat!" **71** Se emaksod Isa iya areya Yudas ana'na Simon Iskariyot. Sabab maske Yudas reya tamaso' sala settong dhari moredda Isa se dhubellas,

tape Yudas jareya se akiyanada ka Isa.

7:1 Saellana jareya Isa meynos san-kassannagi e Galilea. Salerana ta' kasokan meynos e Yudea sabab om-kaom oreng agungnga Yahudi e jadhiya andhi' maksod mateyana Salerana. **2** E bakto jareya la para' Are Raja Bengko Un-dhaunan. **3** Daddi tan-taretanna Isa ngoca' ka Salerana, "Kassa' ba'na entar ka Yudea, me' olle red-moredda ba'na nangale'e keya lalakonna ba'na. **4** Mon oreng terro kalonta'a ta' kera alako tek-ngetek. Mon ba'na ngalakone parkara se kantha jareya, oreng sadunnya kodu tao kabbi!" **5** (Sabab tan-taretanna dibi' ta' parcaja keya ka Salerana.) **6** "Gi' banne baktona sateya," dhabuna Isa ka reng-oreng jareya, "tape kaangguy ba'na bila'a bai bisa. **7** Ba'na ta' kera ekabaji'i bi' oreng e dunnya reya. Tape Sengko' ekabaji'i bi' dunnya, polana Sengko' ros-terrosan ngoca' ja' lalakonna reng-oreng e dunnya reya juba'. **8** Kassa' ba'na dibi' entar ka paraya'an jareya. Sengko' ta' antara sabab gi' banne baktona monggu ka Sengko'." **9** Kantha jareya dhabuna Isa ka tan-taretanna, daddi Salerana laju paggun alenggi e Galilea. **10** Saellana tan-taretanna entar ka paraya'an jareya, Isa laju meynos keya ta' asa'-kasa', ta' etemmo oreng. **11** E dhalem paraya'an jareya om-kaom oreng agung Yahudi nyare'e Isa sambi anya-tanya, "E dhimma oreng rowa?" **12** Bannya' oreng ato'-koto' arasane Isa. Badha se ngoca', "Arowa oreng becce'." Se laen badha se ngoca', "Enja! Oreng jareya ngajari oreng barang se sala." **13** Tape tadha' oreng se bangala acaca rang-terrangan sabab kabbi padha tako' ka para pangraja Yahudi. **14** E nga'-tengnga'anna paraya'an jareya, Isa maso' ka dhalem Padalemman Socce, laju molae morok. **15** Ja-pangraja Yahudi ce' gettonna, laju padha ngoca', "Baramma oreng reya me' tao ce' bannya'na, mangkana ta' tao asakola?" **16** Dhabuna Isa, "Se eajarragi Sengko' reya banne pangajaranna Sengko', tape pangajaranna se ngotos Sengko'. **17** Oreng se endha' ngestowagi kasokanna Allah, tanto tao apa Tang pangajaran reya asalla dhari Allah otabana dhari Sengko' dibi'. **18** Oreng se aberri' pangajaranna dibi' pera' nyareya nyama. Tape oreng se nyare kahormadan kaangguy se ngotos aba'na, oreng jareya jujur, ta' kera nepo oreng. **19** Mosa gu ta' manapa' papakonna Allah ka ba'na, ta' iya? Tape e

antarana ba'na tadha' se ngestowagi papakon jareya. Arapa ba'na me' mateyana Sengko'?" **20** Orenge se bannya' jareya nyaot, "Sampeyan gila! Paser se mateyana sampeyan?" **21** Dhabuna Isa, "Sengko' pera' ngalakone settong lalakon e are Sabat, ban ba'na getton." **22** Mosa aberri parenta ka ba'na sopaja padha esonnat, maske sanyatana parkara sonnat jareya banne dhari Mosa asalla, tape dhari para bangatowana ba'na sabellunna Mosa. Daddi e are Sabat ba'na endha' nyonnat orenge keya. **23** Mon ba'na ngalakone jareya polana tako' nerrak hokomma Mosa parkara sonnat, arapa ba'na me' peggel ka Sengko' polana mabarasa orenge dhari sakabbiyanna panyakedda e are Sabat? **24** Ba'na ja' ahakime orenge pera' dhari se etangale'e mata, tape kodu adhasar kaadilan." **25** Saellana jareya badha reng-oreng Yerusalim se padha ngoca', "Areya gu ta' orenge se esare polana epateyana rowa, ta' iya? **26** Abas, ra, rowa', se acaca e adha'na orenge bannya' tadha' sengkana sakale, ban tadha' orenge se endha' ca'-ngoca'e! Pola om-kaom orenge agung rowa me' la apangrasa ja' orenge reya Rato Panyalamet? **27** Tape mon Rato Panyalamet rowa rabu, tadha' orenge se taowa dhari dhimma asalla. Mangkana sengkane ban ba'na tao dhari dhimma asalla orenge reya." **28** Teppa'na morok e Padalemman Socce jareya, Isa adhabu epakaja, "Daddi ba'na tao sapa Sengko' reya ban dhari dhimma Tang asal? Sengko' dhateng banne dhari Tang karep dibi'. Sengko' eotos bi' se kaagungan ha' kaangguy ngotos Sengko', ban Salerana ekenneng parcaja. Ba'na ta' kennal ka Salerana, **29** tape Sengko' kennal, sabab asalla Sengko' reya dhari Salerana, ban Salerana se ngotos Sengko'." **30** E bakto jareya reng-oreng se terro mateyana Isa jareya terro nangkebba Salerana, tape tadha' se bangala nyandhak, sabab gi' banne baktona. **31** E antarana reng-oreng se badha e jadhiya bannya' se molae parcaja ka Isa, laju padha ngoca', "Mon Rato Panyalamet rowa rabu, ba' bisa'a mabadha kaajiban abannya'an dhari orenge reya?" **32** Reng-oreng Farisi ngedhing reng-oreng se padha ato'-koto' acaca parkara Isa jareya. Daddi, reng-oreng Farisi jareya, abareng ban mam-imam kapala nyoro wal-pangawalla Padalemman Socce nangkep Isa. **33** Isa adhabu ka orenge se bannya' se badha e Padalemman Socce jareya, "Pera' kare sakejja' Sengko' se apolonga ban ba'na. Saellana jareya Sengko' abaliya ka se ngotos Sengko'."

34 Ba'na bakal nyareya Sengko', tape ta' kera tatemmo, sabab ba'na ta' bisa entar ka Tang kennengnan." **35** Ja-pangraja Yahudi pas padha saleng atanya, "Entara dha' emma ba'nengan oreng jareya me' sampe' ta' etemmowa bi' ba'na ban sengko'? Pola me' entara ka kennengnganna reng-oreng Yahudi e nagarana oreng Yunani ban ngajara oreng Yunani? **36** Apa maksodda se ngoca' ja' sengko' ban ba'na bakal nyareya aba'na tape ta' kera tatemmo, ban ja' sengko' ban ba'na ta' bisa entar ka kennengnganna?" **37** E are dhi-budhina e dhalem paraya'an jareya, iya areya e are se paleng penting, Isa ngadek e Padalemman Socce, laju adhabu epakaja, "Oreng se pelka' mara nyander ka Sengko', bi' Sengko' eenommana. **38** Monggu ka oreng se parcaja ka Sengko', e dhalem Alketab esebbutagi, 'Dhari atena agili aeng se aberri' kasalameddan.' " **39** (Se edhabuwagi Isa jareya parkara Errohna Allah, seetarema'a reng-oreng se parcaja ka Salerana. E bakto jareya oreng gi' ta' narema Errohna Allah, sabab Isa gi' ta' emolja'agi kalaban sedana.) **40** Bannya' oreng se ngedhing apa se edhabuwagi Isa jareya, ban e antarana badha se ngoca', "Oreng reya tanto Nabbi *Nabbi: Baca 1:21.* rowa!" **41** Se laen ngoca', "Jareya Rato Panyalamet!" Tape badha keya se ngoca', "Dhu e dhimma se badha'a Rato Panyalamet dhari Galilea? **42** E dhalem Alketab esebbutagi ja' Rato Panyalamet jareya toronanna Daud ban dhatengnga dhari Betlehem, kampong asalla Daud." **43** Daddi dhi-budhina reng-oreng jareya laju apadu polana Isa. **44** Badha se amaksod nangkebbba Isa, tape tadha' se bangala nyandhak. **45** E bakto wal-pangawalla Padalemman Socce se esoro nangkep Isa abali, mam-imam kapala ban reng-oreng Farisi atanya, "Arapa Isa me' ta' egiba dha' enna' bi' ba'na?" **46** Wal-pangawal jareya nyaot, "Adhu, ta' oneng badha oreng se abu-dhabu akadi oreng gapaneka!" **47** "Apa ba'na la ekenneng giba ka jalan se sala keya bi' oreng jareya?" ca'na reng-oreng Farisi jareya. **48** "Apa badha e antarana ja-pangraja Yahudi otabana reng-oreng Farisi se parcaja ka oreng jareya? **49** Tape oreng se bannya' reya ta' tao ka hokomma Mosa, daddi maske baramma'a reng-oreng jareya la ekenneng babaston." **50** Sala settong dhari oreng Farisi jareya nyamana Nikodemus, se la tao entar ka Isa. Nikodemus ngoca' ka reng-oreng Farisi laenna, **51** "Menorot Hokom, oreng ta' kengeng eokom sabellunna

parkarana epeyarsa'agi sareng manabi gi' ta' epareksa kasala'anna." **52**
"Ponapa sampeyan dhari Galilea jugan?" sambidda reng-oreng gella'.
"Pareksa saos Alketab! Sampeyan oneng ja' tadha' nabbi se asalla dhari
Galilea!" **53** Reng-oreng laju padha mole ka bengkona kabbi.

8:1 Tape Isa meynos ka Gumo' Jaitun. **2** Kalagguwana gu-laggu Isa meynos
ka Padalemman Socce. E jadhiya bannya' oreng se nyander ka Salerana.
Isa alenggi, laju molae morok reng-oreng jareya. **3** Sabatara jareya ru-guru
agama ban reng-oreng Farisi nyander ka Isa, ngeba babine' se etemmo
azina. Bi' reng-oreng jareya babine' buru esoro manjeng e adha'na oreng se
bannya' jareya. **4** Reng-oreng Farisi ban ru-guru agama jareya laju mator
ka Isa, "Guru, babine' paneka epanggi kalerressan azina. **5** E dhalem
Hokomma Mosa badha atoran se nyebbuttagi babine' se kadi paneka kodu
egarujuk sareng bato kantos mate. Samangken kadi ponapa pamanggina
Panjennengngan?" **6** Reng-oreng jareya atanya kantha buru kalaban
maksod ajebbaga Isa, me' olle bisa nyala'agi Salerana. Tape Isa pera'
dhu'-nondhu', sarta nyerrat bi' rajunganna e tana. **7** E bakto reng-oreng se
manjeng e jadhiya jareya terros maksa se atanya, Isa adhanga laju adhabu
ka reng-oreng buru, "Sapa e antarana ba'na se ta' tao andhi' dusa, olle
ngoteppagi bato dha'-adha' ka babine' reya." **8** Saellana jareya Isa nondhu'
sarta rat-nyerrat pole e tana. **9** Saellana ngedhing dhabuna Isa se kantha
jareya, reng-oreng jareya padha ondur gan settong, molae dhari se paleng
towa. Dhi-budhina Isa kare bi'-dibi'an e jadhiya; tadha' oreng laen kajabana
babine' gella' se gi' manjeng e kennengnganna. **10** Isa adhanga, laju adhabu
ka babine' jareya, "Dha' emma reng-oreng rowa kabbi? Apa tadha' se
ngokom ba'na?" **11** "Tadha'," saodda. "Iya ella," dhabuna Isa, "Sengko' ta'
ngokoma ba'na keya. Sateya kassa' mole, ban ja' alako dusa pole!" **12** Isa
adhabu pole ka oreng se bannya', dhabuna, "Sengko' reya terrangnga
dunya. Sapa se noro' Sengko' ta' kera ajalan e pettengnga, tape andhi'
terrang se nera'e odhi'na." **13** "Samangken Sampeyan aberri' kasakseyan
parkara aba'na dibi'," ca'na reng-oreng Farisi; "kasakseyan ganeka ta'
lerres." **14** Isa adhabu, "Maske Sengko' nyakse'e Tang aba' dibi', ca'-oca'
Sengko' jareya bendher, sabab Sengko' tao Sengko' reya dhari dhimma ban

entara dha' emma. Ba'na ta' tao Sengko' reya dhari dhimma ban entara dha' emma. **15** Ba'na ahakime oreng ngangguy carana manossa; Sengko' ta' ahakime pa-sapa. **16** Tape saompamana Sengko' ahakime oreng, Tang potosan jareya adil, sabab Sengko' ta' kadibi'an; Sengko' ebarengnge Rama se ngotos Sengko'. **17** E dhalem Hokomma Mosa esebbutagi ja' kasakseyan se bendher iya areya kasakseyanna oreng kadhuwa. **18** Se nyakse'e Sengko' badha kadhuwa iya areya Sengko' dibi' ban Rama se ngotos Sengko'." **19** "Badha e ka'imma Ramana Sampeyan?" ca'na reng-oreng Farisi jareya. Dhabuna Isa, "Ba'na ta' kennal ka Sengko', bariya keya ka Tang Rama. Ja' sakenga ba'na kennal ka Sengko', tanto ba'na kennal keya ka Tang Rama." **20** Jareya kabbi edhabuwagi Isa e bakto teppa'na morok e Padalemman Socce e seddi'na the-petthe baddhana pesse tor-ator. Tape tadha' oreng se nangkep Salerana, sabab gi' ta' napa' ka baktona. **21** Isa adhabu pole ka reng-oreng se bannya' jareya, "Sengko' nyengla'a, dhari dhinna', ban ba'na bakal nyareya Sengko', tape ba'na bakal mateya e dhalem sa-dusana ba'na. Ba'na ta' bisa entar ka kennengngan se eentarana Sengko'." **22** Daddi om-kaom oreng agung Yahudi ngoca', "Pola oreng jareya aradda'a, sabab ngoca', 'Ba'na ta' bisa entar ka kennengngan se eentarana Sengko'.'" **23** Dhabuna Isa ka reng-oreng jareya, "Ba'na dhateng dhari baba; tape Sengko' dhateng dhari attas. Ba'na dhari dunnya, Sengko' banne dhari dunnya. **24** Jareya sababba arapa Sengko' me' ngoca' ja' ba'na bakal mateya e dhalem sa-dusana. Ban pajat ba'na bakal mateya e dhalem sa-dusana mon ba'na ta' parcaja ja', 'Sengko' reya se enyamae SENGKO' BADHA.'" *SENGKO' BADHA: Olle daddi nyama reya noduwagi ka nyama se eagem Allah kaanggu anyata'agi Salerana (Kal. 3:14).* **25** "Pasera Sampeyan paneka?" ca'na reng-oreng jareya. Dhabuna Isa, "Arapa'a Sengko' me' acaca'a bi' ba'na pole! **26** Gi' bannya' parkara ba'na se bi' Sengko' ekoca'agiya ban ehakimana. Tape se ngotos Sengko' ekenneng parcaja. Ban Sengko' abala ka dunnya pa-apa se ekaedhing Sengko' dhari Salerana." **27** Reng-oreng jareya padha ta' ngarte ja' se ekadhabu Isa jareya parkara Rama. **28** Daddi Isa adhabu ka reng-oreng jareya, "Dhaggi' mon ba'na la matenggi Pottrana Manossa, ba'na tanto tao ja', 'Sengko' reya se enyamae SENGKO' BADHA'. Ban ba'na tanto tao ja' tadha' se elakone

Sengko' dhari Sengko' dibi'. Se ekoca'agi Sengko' pera' se edhabuwagi Rama ka Sengko'. **29** Ban se ngotos Sengko' jareya asarengnge Sengko'. Sengko' ta' tao edina kadibi'an, sabab Sengko' ros-terrosan ngalakone pa-apa se ekasokane Salerana." **30** Saellana Isa adhabuwagi jareya kabbi, laju bannya' oreng se parcaja ka Salerana. **31** Saellana jareya Isa adhabu ka reng-oreng se parcaja ka Salerana, "Mon ba'na atoro' ka Tang pangajaran, ba'na pajat Tang mored ongu, **32** ba'na bakal taowa ka Allah se teppa', ban lantaran jareya ba'na bakal epabebasa." **33** "Kaula paneka toronanna Ibrahim," ca'na reng-oreng jareya. "Kaula gi' ta' oneng ekadunor pasera'a saos! Ponapa maksottepon Panjennengngan se adhabu, 'Ba'na bakal epabebasa?' " **34** "Sengko' ngoca' sabendherra ka ba'na," dhabuna Isa ka reng-oreng jareya. "Oreng alako dusa, jareya dunorra dusa. **35** Ban oreng se daddi dunor ta' andhi' kennengngan se teptep e dhalem kalowarga, dineng ana' salanjangnga andhi' kennengngan e dhalem kalowarga. **36** Daddi, mon ba'na epabebas bi' ana', ba'na bebas onguwan. **37** Pajat Sengko' la tao ja' ba'na reya toronanna Ibrahim. Tape ba'na aehteyar mateyana Sengko' polana ba'na ta' endha' narema Tang pangajaran. **38** Se ekoca'agi Sengko' pa-apa se etangale'e Sengko' e Tang Rama. Dineng se elakone ba'na iya areya se eajarragi eppa'na ba'na ka ba'na." **39** Saodda reng-oreng jareya, "Rama kaula sadaja Ibrahim." "Ja' sakenga ba'na ana'na Ibrahim ongu," dhabuna Isa, "tanto ba'na ngalakone pa-apa se elakone Ibrahim. **40** Sengko' ngabala ka ba'na sabarang se bendher se ekaedhing Sengko' dhari Allah, tape bi' ba'na Sengko' epateyana. Ibrahim ta' kantha jareya! **41** Ba'na ngalakone pa-apa se elakone eppa'na ba'na dibi'." Saodda reng-oreng jareya, "Kaula banne ana' jada. Rama kaula namong settong, enggi paneka Allah dibi'." **42** Isa laju adhabu ka reng-oreng jareya, "Ja' sakenga Allah reya Ramana ba'na, ba'na tanto taresna ka Sengko', sabab Sengko' dhateng dhari Allah. Sengko' dhateng banne sajjana Sengko' dibi', tape Salerana se ngotos Sengko'. **43** Apa sababba me' ba'na ta' ngarte ka se ekoca'agi Sengko'? Tadha' laen kajabana polana ba'na ta' kellar ngedhing Tang pangajaran. **44** Eppa'na ba'na se bendher iya areya Iblis, ban ba'na norodi karebba eppa'na. Dhari lamba' Iblis jareya tokang mate'e, ta' tao noro' ka se bendher, sabab Iblis jareya ta' andhi' barang se bendher. Mon

Iblis jareya acaca lecek, jareya pantes, sabab pajat cara jareya babategga. Iblis jareya lecegan, ban asalla sakabbiyanna kalecegan. **45** Tape se ekacaca Sengko' pera' barang se bendher, ban jareya lantarananna arapa ba'na me' ta' parcaja ka Sengko'. **46** Sapa e antarana ba'na se bisa abukteyagi ja' Sengko' andhi' dusa? Mon se ekoca'agi Sengko' bendher kabbi, arapa ba'na me' ta' parcaja ka Sengko'? **47** Orenge se asalla dhari Allah, ngedhingngagi ka dhabuna Allah. Tape ba'na banne dhari Allah, jareya sababba ba'na ta' endha' ngedhingngagi." **48** Reng-oreng Yahudi jareya nyaot ka Isa, "Gu ta' la bendher ca'na sengko' ja' ba'na reya orenge Samaria se kاسوبan setan?" **49** Dhabuna Isa, "Sengko' ta' kاسوبan setan. Sengko' hormat ka Tang Rama, tape ba'na ya-nyeya Sengko'. **50** Sengko' ta' nyare kahormadan kaangguy Tang aba' dibi'. Badha se ngehteyarragi sopaja Sengko' olleya kahormadan, ban jareya se ahakime. **51** Tang oca' bendher, ja' orenge se atoro' ka Tang oca' salanjangnga ta' kera mate." **52** Reng-oreng Yahudi jareya laju ngoca', "Sateya sengko' yakin ja' ba'na reya pajat kاسوبan setan ongguan! Ibrahim la seda, bariya keya sakabbiyanna nabbi. Tape ba'na ngoca', 'Orenge se atoro' ka Tang oca' salanjangnga ta' kera mate.' **53** Mon Ibrahim dibi' la seda, ban bi-nabbi la padha seda kabbi, sapa ba'na reya? Apa ba'na apangrasa araja'an dhari Ibrahim?" **54** Dhabuna Isa, "Ja' sakenga Sengko' nyare kahormadan kaangguy Tang aba' dibi', kahormadan jareya tadha' artena. Se ngormadi Sengko' Tang Rama, se bi' ba'na eanggep Allahna ba'na, **55** mangkana ba'na ta' kennal ka Salerana. Tape mon Sengko' kennal. Ja' sakenga Sengko' ngoca' ta' kennal ka Salerana, Sengko' lecegan, akantha ba'na. Sengko' kennal ka Salerana, ban esto ka dhabuna. **56** Ramana ba'na Ibrahim ce' sennengnga polana nangaleyana Tang are. Ibrahim la nangale ka Tang are jareya, ban Ibrahim senneng." **57** Ca'na reng-oreng Yahudi jareya, "Omorra ba'na gi' ta' napa' saeket taon, me' ngoca' la nangale'e Ibrahim?" **58** Dhabuna Isa, "Sengko' ngoca'a sabendherra ka ba'na: Sabellunna Ibrahim lahir, Sengko' la badha." **59** Reng-oreng Yahudi jareya laju ngala' bato egarujukkiya ka Isa, tape Isa ngetek, terros kalowar dhari Padalemman Socce jareya.

9:1 E bakto Isa alomampa, laju ngoladi badha orenge se buta molae lahir. **2**

Ca'na red-moredda ka Isa, "Guru, aponapa oreng ka'issa' me' elahirragi buta? Se dusa ponapa aba'na dibi', ponapa ebu otaba eppa'na?" **3** Dhabuna Isa, "Oreng rowa buta banne polana dusana dibi' otabana dusana oreng towana, tape me' olle oreng nangale'e kobasana Allah se alako e dhalem oreng buta jareya. **4** Mon gi' seyang, ba'na kodu terros ngalakone lalakonna Salerana se ngotos Sengko' reya. Are bakal malemma, ban tadha' oreng settonga se bisa'a alalakon. **5** Saabidda Sengko' badha e dunnya reya, Sengko' terrangnga dunnya." **6** Saellana adhabu kantha jareya Isa laju aedu ka tana; eduna jareya egulek ban tana, laju ebuliddagi ka matana oreng se buta jareya, **7** sarta adhabu, "Kassa' araop ka Taman Siloam." (Siloam artena "eotos"). Daddi oreng jareya entar araop ka taman buru. E bakto abali, matana la nangale'e. **8** Ga-tatangana ban reng-oreng se sabellunna jareya nangale'e oreng jareya ngemmes, padha ngoca', "Arowa gu ta' oreng se biyasana toju' ngemmes rowa, ta' iya?" **9** Badha se ngoca', "Iya, bendher." Tape badha pole se ngoca', "Banne, oreng jareya coma merep oreng ngemmes se buta jarowa." Tape oreng jareya dibi' ngoca', "Lerres, kaula oreng ngemmes se buta ganeka." **10** "Baramma dha'-adha'na me' ba'na pas nangale'e?" ca'na reng-oreng jareya ka oreng ngemmes gella'. **11** Saodda oreng jareya, "Oreng se anyama Isa ka'issa' abadhi cellot sakone', laju ebuliddagi ka tengal kaula sambu adhabu, 'Kassa' araop ka Taman Siloam.' Kaula entar ka taman ganeka; e bakto araop ganeka kaula laju nengale." **12** "Badha e dhimma oreng jareya?" ca'na reng-oreng jareya. Saodda oreng ngemmes jareya, "Ta' oneng." **13-14** E bakto Isa agulek tana bi' eduna kaangguy mamella' matana oreng se buta rowa teppa'na are Sabat. Daddi oreng se dha'-adha'na buta jareya egiba ka reng-oreng Farisi. **15** Reng-oreng Farisi jareya atanya baramma dha'-adha'na oreng jareya me' pas nangale'e. Saodda oreng jareya, "Mata kaula ebulidi cellot, bi' kaula eberse'e, kaula laju nengale." **16** Reng-oreng Farisi jareya badha se padha ngoca', "Oreng se ngalakone jareya ta' kera dhari Allah asalla, sabab oreng jareya ta' marduli ka are Sabat." Tape se laen ngoca', "Dhu e dhimma badha oreng se dusa ngalakone kaajiban se kantha reya?" Daddi reng-oreng Farisi jareya pas padha apadu. **17** Daddi reng-oreng Farisi jareya atanya ka oreng gella', "Mon ca'na ba'na, oreng apa se mabarar

ba'na sampe' nangale'e jareya?" "Oreng ganeka nabbi," saodda oreng jareya. **18** Tape pin-pamimpin Yahudi jareya ta' endha' parcaja ja' oreng jareya pajat buta sabellunna, ban sateya nangale'e. Daddi oreng towana laju eolok, esoro ka jadhiya, **19** pas etanyae, "Bendher reya ana'na ba'na, ya? Ca'na ba'na ana'na reya buta dhari dhalem tabu'. Baramma sateya me' laju nangale'e?" **20** Eppa' ban ebuna oreng jareya nyaot, "Lerres ka'dhinto' ana' abdina, se pajat buta dhari dhalem tabu'. **21** Namong abdina ta' oneng kadi ponapa me' laju nengale. Sapaneka jagan pasera se mabarasa me' kantos nangale'e, abdina ta' oneng. Pareksane saos ka orengnga dibi', sabab ana' abdina ka'dhinto' ampon dibasa; tanto oneng nyaot dibi'." **22** Eppa' ban ebuna oreng jareya ngoca' kantha jareya polana tako' ka para pamimpin Yahudi jareya; sabab reng-oreng jareya la amopakata ja' pa'-sapa'a se ngakone ja' Isa jareya Rato Panyalamet, ta' olle maso' ka kennengnganna kabakteyan pole. **23** Daddi eppa' ban ebuna oreng jareya ngoca', "Pareksane saos ka orengnga dibi', sabab ana' abdina ka'dhinto' ampon dibasa." **24** Oreng se asalla buta gella' eolok pole bi' reng-oreng Farisi jareya; oca'na, "Mara ba'na asompa ja' ba'na acaca'a sabendherra. Sengko' kabbi tao oreng jareya oreng se dusa." **25** "Abdina ta' oneng ponapa oreng ganeka dusa ponapa buntan," ca'na oreng jareya, "se abdina oneng namong settong: gi' dhimen abdina buta, samangkeng nengale." **26** Reng-oreng Farisi jareya pas ngoca' ka oreng jareya, "Ba'na epabaramma bi' oreng jarowa? Epabaramma ba'na me' pas nangale'e?" **27** "Abdina ampon mator," ca'na oreng jareya, "panjennengngan ta' kasokan me'yarsa'agi. Aponapa me' gi' mareksane pole? Ponapa panjennengngan terro daddiya red-moredda jagan?" **28** Reng-oreng Farisi jareya apesowan, laju ngoca', "Ba'na moredda; sengko' banne! **29** Sengko' moredda Mosa. Sengko' tao ja' Allah la abu-dhabu ka Mosa. Tape sengko' ta' tao dhari dhimma asalla oreng jareya." **30** Saodda oreng jareya, "Me' ce' anena! Panjennengngan ta' ngagali dhari ka'dhimma asalla oreng ka'issa', mangkana sareng oreng ka'issa' abdina epabisa nangale'e. **31** Sadajana oreng oneng ja' Allah ta' kasokan me'yarsa'agi oreng se dusa; se epeyarsa'agi namong oreng se hormat ka Salerana sareng ajalannagi sadajana kasokanna. **32** Ngabidi dunnya gi' buru ecepta'agi gi' ta' oneng badha oreng mereng ja' badha oreng

mamella' matana oreng se buta dhari tabu'. **33** Manabi oreng ka'issa' banne dhari Allah asalla, oreng gapaneka ta' kera bisa apa-ponapa." **34** Saodda reng-oreng Farisi gella', "Apa? Ba'na se possa' ban dusa dhari dhalem tabu' ngajarana sengko' kabbi?" Daddi molae dhari bakto jareya oreng jareya ta' ebagi maso' ka kennengnganna kabakteyan. **35** Isa meyarsa ja' oreng se dha'-adha'na buta gella' ta' ebagi maso' ka kennengnganna kabakteyan. Oreng jareya esare; saellana etemmo laju adhabu, "Apa ba'na parcaja ka Pottrana Manossa?" **36** Saodda oreng jareya, "Pasera oreng gapaneka, Guste? Ngereng abdina parenge oneng me' olle abdina parcaja ka Salerana." **37** "Ba'na la nangale'e oreng jareya," ca'na dhabuna Isa, "iya areya oreng se sateya teppa'na abu-dhabu ban ba'na." **38** "Abdidalem parcaja, Guste," ca'na oreng jareya, laju asojud e ajunanna Isa. **39** Isa adhabu, "Sengko' dhateng ka dunnya reya kaangguy ahakime, sopaja oreng se buta nangale'e, ban oreng se nangale'e me' olle buta." **40** Reng-oreng Farisi se teppa'na badha e jadhiya badha se padha ngedhing Isa adhabu kantha jareya, laju padha atanya ka Isa, "Ponapa bi' Sampeyan kaula eanggep buta jugan?" **41** Dhabuna Isa, "Ja' sakenga ba'na buta, ba'na ta' kera andhi' dusa. Tape sabab ba'na ngoca' ja' ba'na ta' buta, jareya artena ba'na gi' dusa." **10:1** "Bendher onggung Tang oca' reya: Oreng se maso' ka dhalem kandhangnga dumba ta' lebat e labangnga, tape alonca' e pagar, jareya maleng ban bigal. **2** Tape oreng se maso' lebat e labangnga, jareya oreng se ngowan. **3** Oreng jareya tanto pas ebukka'e labang bi' panjagana; ba-dumba se eolok nyamana gan tong-settong ban etonton kalowar padha noro' sowarana. **4** Saellana ba-dumba jareya egiba kalowar, se ngowan gella' laju ajalana e adha', ba-dumbana noro' bunte' e budhiyanna sabab kennal ka sowarana. **5** Ba-dumba jareya ta' kera noro' oreng laen, la'-mala' mon badha oreng laen laju buru ajauwi oreng jareya sabab ta' kennal ka sowarana." **6** Isa nyareta'agi parompama'an jareya, tape reng-oreng jareya ta' ngarte apa maksodda. **7** Daddi Isa laju adhabu pole, "Bendher onggung Tang oca' reya: Sengko' reya labang se elebadana dumba. **8** Se dhateng sabellunna Sengko' jareya maleng ban bigal, tape sowarana ta' kera eedhingngagi ban ba-dumba jareya. **9** Sengko' reya labang. Sapa se lebat e Sengko' tanto salamet, mon kalowar maso' e jadhiya nemmo kakanan. **10**

Mon maleng maso' maksodda pera' co'-ngeco'a, mateyana otaba ararosaga. Tape Sengko' dhateng sopaja manossa padha'a odhi' -- odhi' ta' kakorangan pa-apa. **11** Sengko' reya oreng ngowan se becce'. Oreng ngowan se bagus, ehlas mate kaangguy ba-dumbana. **12** Oreng opa'an se banne oreng ngowan ban banne se andhi' dumba jareya, mon nangale'e pate' alas nyander laju padha buru, ba-dumbana edina'agi. Daddi ba-dumbana jareya laju eceppa' ban epasalebudan bi' pate' alas jareya. **13** Oreng opa'an jareya buru, sabab se alako nyare opa; ta' parduli ka ba-dumbana. **14-15** Sengko' reya oreng ngowan se becce'. Akantha Rama se ngagali ka Sengko' ban Sengko' tao ka Tang Rama, bariya keya Sengko' reya kennal ka Tang ba-dumba ban Tang ba-dumba jareya kennal ka Sengko'. Sengko' ehlas mate kaangguy Tang ba-dumba jareya. **16** Gi' badha ba-dumba laenna, Tang andhi' keya, tape ta' tamaso' e dhalem kompolanna ba-dumba reya. Ba-dumba jareya bi' Sengko' masthe egiba keya ban ba-dumba jareya bakal ngedhingngagiya Tang sowara. Ba-dumba jareya kabbi bakal daddiya settong ambalan ban settong se ngowan. **17** Rama taresna ka Sengko' sabab Sengko' massra'agi Tang nyaba, se bakal etarema'a pole. **18** Sapa'a bai ta' bisa ngala' Tang nyaba dhari Sengko'. Sengko' massra'agi Tang nyaba jareya dhari karep Sengko' dibi'. Sengko' kobasa massra'agiya Tang nyaba jareya, ban kobasa keya ngala' balina. Jareya lalakon se etarema Sengko' dhari Tang Rama." **19** Polana dhabuna Isa se kantha jareya, reng-oreng Yahudi se badha e jadhiya molae apadu pole. **20** Bannya' se ngoca', "Oreng jareya kamaso'an setan! Gila! Arapa'a me' ngedhingngagi oreng kantha jareya?" **21** Tape badha keya se ngoca', "Oreng se kamaso'an setan ta' kera acaca kantha rowa! E dhimma badha setan mamella' matana oreng buta?" **22** E Yerusalim reng-oreng teppa'na araya'agi Are Raja Paresmeyanna Padalemman Socce. E bakto jareya mosem cellep. **23** Isa teppa'na alomampa e Amperra Sulaiman e dhalem Padalemman Socce, **24** pas badha reng-oreng Yahudi nyander akompol e sakalenglengnga Isa. Oca'na reng-oreng jareya, "Gi' saponapa pole abidda kaula paneka bi' Panjennengngan epanya'-tanya'ana e dhalem ate? Ngereng dhabuwagi rang-terrangan manabi Panjennengngan paneka Rato Panyalamet." **25** Dhabuna Isa, "Sengko' la abala ka ba'na, tape ba'na ta'

parcaja. Pa-apa se la elakone Sengko' kalaban kobasana Tang Rama, daddi bukta parkara Sengko'. **26** Ba'na ta' parcaja polana ba'na ta' tamaso' golonganna Tang ba-dumba. **27** Tang ba-dumba ngedhingngagi Tang sowara. Sengko' kennal ka ba-dumba jareya, ban ba-dumba jareya noro' Sengko'. **28** Bi' Sengko' ba-dumba jareya eberri'i odhi' se saongguna ban se langgeng, ban salanjangnga ba-dumba jareya ta' kera mate. Tadha' oreng se bisa arampas dumba jareya dhari Tang tanang. **29** Tang Rama, se marengngagi ba-dumba jareya ka Sengko', alebbiyan dhari apa'a bai. Ban tadha' oreng se bisa'a arampas jareya dhari Rama. **30** Sengko' ban Rama reya settong." **31** Reng-oreng Yahudi jareya laju padha ngala' bato pole agarujuga Isa. **32** Tape Isa adhabu ka reng-oreng jareya, "Ba'na la nangale'e Sengko' ngalakone bannya' lalakon se becce', se epakonnagi Rama ka Sengko'. Dhari sakabbiyanna Tang lalakon jareya se kemma se andaddiyagi ba'na agarujuga Sengko' sateya reya?" **33** Reng-oreng Yahudi jareya nyaot, "Ba'na egarujuga ban bato banne polana lalakonna ba'na se becce', tape polana ba'na ya-nyeya Allah. Ba'na pera' manossa, tape ba'na madaddiya aba'na dibi' Allah." **34** Isa laju adhabu, "Neng e Buku Hokomma ba'na gu ta' esebuttagi kantha reya: 'Ba'na reya la'-alla'an?' **35** Ba'na tao ja' se esebuttagi e dhalem Alketab eangguy salanjangnga. Daddi, mon Allah nyebbut 'la'-alla'an' ka reng-oreng se narema dhabuna, **36** arapa bi' ba'na Sengko' me' ekoca' ya-nyeya Allah polana Sengko' ngoca' ja' Sengko' reya Pottrana Allah? Mangkana Sengko' reya epele bi' Rama sarta eotos ka dunnya. **37** Mon Sengko' ta' ajalannagi lalakon se epakonnagi Rama ba'na ja' parcaja ka Sengko'. **38** Tape sarrena dhabuna Rama jareya bi' Sengko' ejalannagi, paparcaja ba'na ka apa se elakonnagi Sengko' jareya, maske ba'na ta' endha' parcaja ka Sengko'. Kalaban cara jareya ba'na tao ban ngarte ja' Rama teptep daddi settong bi' Sengko', ban Sengko' daddi settong bi' Rama." **39** Reng-oreng jareya aehteyar pole se mega'a Isa, tape Isa lopot dhari reng-oreng jareya. **40** Isa abali pole ka temorra Songay Yordan, e kennengnganna Yahya abaptis lamba'na, laju alenggi e jadhiya. **41** Bannya' oreng se nyabis ka Salerana. Oca'na reng-oreng jareya, "Yahya ta' mabadha kaajiban-kaajiban, tape pa-apa se edhabuwagi parkara oreng reya teppa' kabbi." **42** Reng-oreng jareya laju bannya' se

parcaja ka Isa.

11:1 Badha oreng se anyama Lazarus, enneng e Betania bi' taretanna se anyama Miriyam ban Marta. **2** Miriyam jareya se nyelene mennya' ka padana Guste Isa, se pas ekessot bi' obu'na. E settong bakto Lazarus jareya sake'. **3** Taretanna se kadhuwa nyoro oreng ngabarragi ka Isa, "GUSTE, taretan kaula, kanca kakasena Panjennengngan, nganglo." **4** E bakto Isa meyarsa kabar jareya, laju adhabu, "Panyakot jareya ta' kera daddi talajana Lazarus. Kadaddiyan reya emaksottagi sopaja Allah eagungngagi, ban sopaja Pottrana Allah emolja'agiya keya." **5** Isa reya taresna ka Marta, Miriyam ban Lazarus. **6** Tape e naleka meyarsa kabar ja' Lazarus sake' jareya, Isa gi' terros enneng e kalenggiyanna dhu are aggi'. **7** Saellana jareya pas buru adhabu ka red-moredda, "Mara ja' abaliya ka Yudea." **8** Saodda red-moredda jareya, "Guru, gi' buruwan saos Panjennengngan egarujuga ban bato sareng reng-oreng Yahudi e ka'issa', me' samangken abaliya ka ka'issa' pole?" **9** "Saare gu ta' badha dhubellas ejjam, ta' iya?" dhabuna Isa. "Oreng se ajalan e baja seyang, ta' tatandhung sabab nangale'e tera'na dunnya reya. **10** Tape oreng se ajalan e baja malem tatandhung, sabab tadha' tera' e aba'na." **11** Kantha jareya dhabuna Isa. Saellana jareya laju adhabu pole, "Tang kanca Lazarus la tedhung; tape Sengko' entara ajaga'ana." **12** Red-moredda Isa mator, "GUSTE, manabi Lazarus tedhung, tanto badhi barasa." **13** Maksodda Isa iya areya ja' Lazarus jareya la mate. Tape red-moredda nyangka Lazarus tedhung biyasa. **14** Daddi Isa laju adhabu rang-terangan ka red-moredda jareya, "Lazarus la mate. **15** Tape pojur Sengko' teppa'na tadha' e dhissa', sabab jareya lebbi becce' kaangguy ba'na, me' olle ba'na parcaja. Mara sateya ja' entara ka Lazarus." **16** Tomas se enyamae "Se Kembar", ngoca' ka ca-kancana, "Mara la ngereng, me' olle sengko' ban ba'na mate abareng ban GUSTE!" **17** Sanapa'na Isa ka kennengngan jareya, Lazarus la olle pa' are se ekoburragi. **18** Betania reya ma'-semma' ka Yerusalim, ra-kera tello kilo jauna. **19** Bannya' oreng Yahudi se la entar alalabat ka Marta ban Miriyam. **20** E bakto ngedhing ja' Isa rabu, Marta laju kalowar ngamba' Isa, tape Miriyam paggun enneng e bengkona. **21** Atorra Marta ka Isa, "GUSTE, ja'

sakenga e bakto gapaneka Panjennengngan badha e ka'dhinto', tanto taretan abdina ta' kera mate. **22** Namong abdina oneng, sanare samangken tanto Allah marengse ponapa'a saos se eso'on Panjennengngan, ka Salerana, GUSTE." **23** "Taretanna ba'na bakal odhi'a pole," dhabuna Isa ka Marta. **24** Saodda Marta, "Lerres, abdina oneng ja' Lazarus badhi odhi'a pole manabi oreng mate padha epajaga'a e Are Keyamat." **25** Dhabuna Isa ka Marta, "Sengko' reya se aberri' kaodhi'an ban se majaga oreng se la mate. Oreng se parcaja ka Sengko' bakal odhi'a, maskeya la mate. **26** Ban oreng se odhi' se parcaja ka Sengko' salanjangnga ta' kera mate. Ba' parcaja'a ba'na ka parkara jareya?" **27** "GUSTE," saodda Marta, "abdina parcaja Junandalem Pottrana Allah, Rato Panyalamet se badhi rabuwa ka dunnya ka'dhinto'." **28** Saellana mator kantha jareya, Marta laju entar ngolok Miriyam, taretanna, ato'-koto' kantha reya, "Guru badha e dhinna'; ba'na etanya'agi." **29** Ngedhing jareya, Miriyam duli jaga, pas entar ngamba' Isa. **30** E bakto jareya Isa gi' ta' maso' ka disa, gi' badha e kennengnganna se tapanggi bi' Marta. **31** Reng-oreng Yahudi se alalabat ka Miriyam, e bakto nangale'e Miriyam jaga ban kalowar ru-kaburu, kabbi padha noro' bunte', sabab nyangka Miriyam entara ka koburan, nangesa e jadhiya. **32** E bakto napa' ka kennengnganna Isa sarta nangale'e Isa e jadhiya, Miriyam laju asojud e ajunanna sarta mator, "GUSTE, ja' sakenga e bakto gapaneka Panjennengngan badha e ka'dhinto', tanto taretan abdina ta' kera mate." **33** E bakto Isa ngoladi Miriyam nanges, ban reng-oreng Yahudi se entar ka jadhiya abareng ban Miriyam jareya nanges keya, panggaliyanna arassa ngennes. **34** Daddi Isa laju mareksane ka reng-oreng jareya, "Ekoburragi e dhimma Lazarus jareya?" "Ngereng manabi ngoladana, GUSTE," ca'na reng-oreng jareya. **35** Isa pas molar. **36** Daddi reng-oreng Yahudi padha ngoca', "Abas, wa, Isa jareya ce' taresnana ka Lazarus!" **37** Tape badha keya se padha ngoca', "Oreng buta epamella', arapa Lazarus me' ta' etolong me' olle ta' sampe' mate?" **38** Isa arassa ce' ngennessa pole, daddi laju meyos ka koburan. Koburanna jareya settong guwa se etotop ban bato se raja. **39** "Pangalle batona," ca'na dhabuna. Ca'na Marta, taretanna oreng se mate jareya, "Adhu, GUSTE, Lazarus se ekoburragi ampon kengeng pa' are. Tanto bauepon baceng!" **40** Isa adhabu ka Marta, "Sengko' gu ta' la

ngoca' ka ba'na, mon ba'na parcaja, ba'na bakal nangaleyana rajana kobasana Allah!" **41** Daddi bato totobba koburan jareya bi' reng-oreng se badha e jadhiya laju ealle. Saellana jareya Isa adhanga ka langnge', laju adhabu, "Mator sakalangkong, Rama, Junandalem ampon meyarsa'agi Abdidalem. **42** Abdidalem oneng ja' Junandalem salanjangnga meyarsa'agi abdidalem, namong Abdidalem ngoca' kadi ka'dhinto' kaangguy reng-oreng se badha e ka'dhinto', me' olle padha parcaja ja' Junandalem se ngotos Abdidalem." **43** Saellana mare se adhabu kantha jareya, Isa laju aera' epakaja, "Lazarus, kalowar!" **44** Lazarus se la mate jareya laju kalowar dhari koburanna. Tanang ban sokona gi' ebetbet ban kaen kapan, bariya keya mowana gi' etotop ban kaen totobba mowa. "Bukka' kaen kapanna me' olle bebas ajalan," dhabuna Isa ka reng-oreng se badha e jadhiya. **45** Bannya' reng-oreng Yahudi se alalabat ka Miriyam, parcaja ka Isa e bakto nangale'e kadaddiyan jareya. **46** Tape badha keya se padha entar ka oreng Farisi, ngabala pa-apa se elampa'agi Isa. **47** Daddi reng-oreng Farisi ban mam-imam kapala padha arapat ban Mahkamah Agama. Ca'na reng-oreng jareya, "Samangken kadi ponapa? Oreng paneka mabadha kaajiban sabannya'na. **48** Manabi epanngeng terros cara paneka oreng tanto padha parcaja kabbi ka Isa ganeka. Dhi-budhina tantara Roma tanto pas dhateng maancora Padalemman Socce paneka ban sadajana bangsa Yahudi." **49** E antarana reng-oreng jareya badha se anyama Kayafas, se e taon jareya teppa'na daddi imam agung. Oca'na Kayafas jareya, "Sampeyan paneka me' ta' oneng pa-ponapa! **50** Ponapa sampeyan ta' oneng ja' bit kasalameddanna ra'yat langkong sae oreng settong se mate etembang bangsana sampeyan ban kaula ancor sadaja?" **51** Sanyatana Kayafas ngoca' kantha jareya banne dhari pekkeranna dibi'. Tape menangka imam agung e taon jareya Kayafas anobuwaddagi ja' Isa seda'a kaangguy bangsa Yahudi. **52** Ban banne kaangguy bangsa Yahudi malolo, tape kaangguy makompol tra-pottrana Allah se acar-pencar. **53** Molae dhari jareya ja-pangraja Yahudi asakongkel mateyana Isa. **54** Daddi Isa ta' tao ngaton pole e adha'na oreng bannya' e kalanganna bangsa Yahudi. Salerana meyos dhari Yudea ka kottha se anyama Efraim e seddi'na ra-ara. E jadhiya Isa apolong ban para moredda. **55** E bakto jareya la para' Are Raja Paskana

Yahudi. Bannya' oreng dhari sa-disa la entar ka Yerusalim ajalannagiya opacara aberse'e aba' sabellunna paraya'an jareya. **56** Reng-oreng jareya padha nyare'e Isa, ban e bakto padha akompol e Padalemman Socce, padha saleng atanya kantha reya, "Baramma ca'na ba'na? Olle daddi Salerana ta' kera meynos ka paraya'an reya." **57** Reng-oreng jareya ngoca' kantha jareya polana mam-imam kapala ban reng-oreng Farisi la marenta'agi ja' pa'-sapa'a se tao ka kennengnganna Isa, kodu areppot sabab Isa jareya etangkebbba.

12:1 Nem are sabellunna Are Raja Paska, Isa meynos ka Betania. E jadhiya bengkona Lazarus se bi' Isa epaodhi' pole saellana mate. **2** E bengkona Lazarus jareya Isa eka'-angka'e, eladine Marta. Lazarus ban moy-tamoyya toju' ngakan abareng ban Isa. **3** Saellana jareya Miriyam nyander, ngeba menna' ro'om narwastu, bannya'na satengnga liter, se argana ce' larangnga. Menna' jareya eselen ka padana Isa, laju ekessot bi' obu'na. Ro'omma menna' jareya daddi sabengko. **4** Sala settongnga moredda Isa se anyama Yudas Iskariyot -- iya areya se e budhi arena akiyanat ka Isa -- ngoca', **5** "Aponapa menna' ro'om paneka me' ta' ejuwal bai, mon gun tello ratos pesse salaka *pesse salaka: Baca katerranganna Mrk. 6:37.* paju; pessena ekenneng bagi ka oreng mesken." **6** Yudas ngoca' kantha jareya banne polana aba'na mekkere oreng mesken, tape polana aba'na maleng; pesse andhi'na se sabarengngan se epateggu' ka aba'na seggut ekala'e. **7** Tape Isa adhabu, "Dina, ra, panneng babine' jareya! Sengko' emenna'e polana eparanta'a se ekoburragiya. **8** Oreng mesken salanjangnga badha e antarana ba'na, tape Sengko' enja'." **9** Bannya' oreng Yahudi se ngedhing ja' Isa badha e Betania, daddi laju padha entar ka jadhiya. Banne pera' terro tatemmowa ban Isa, tape terro nangaleyana keya Lazarus se epaodhi' pole bi' Isa. **10** Jareya sababba mam-imam kapala amaksod mateyana Lazarus keya; **11** sabab daddi dadalanna bannya' oreng Yahudi ta' endha' noro' reng-oreng jareya pole sarta laju parcaja ka Isa. **12** Kalagguwana reng-oreng se bannya' se entar araya'agiya Are Raja Paska padha ngedhing ja' Isa teppa'na badha e dhalem parjalanan meyosa ka Yerusalim. **13** Daddi reng-oreng jareya ngala' dhaunna palma, laju entar ngamba' Isa sambu

rak-soragan, "Molja'agi Allah! Moga Allah aberkadi se rabu bit asmana Pangeran. Moga Allah aberkadi Rato Isra'il!" **14** Isa manggi hemar se gi' ngodha, laju etetene. Daddi kalakon apa se etoles e dhalem Alketab: **15** "Ta' osa tako', pottre Siyon! Rowa' abas Ratona rabu, netene hemar se gi' ngodha!" **16** E bakto jareya red-moredda Isa gi' ta' ngarte ka jareya kabbi. Tape saellana Isa emolja'agi kalaban sedana, reng-oreng jareya buru padha enga' ja' Isa se epakantha jareya bi' reng-oreng gella' la badha e dhalem Alketab. **17** Reng-oreng se hadir teppa'na Isa adikane Lazarus sopaja kalowar dhari koburanna ban epajaga saellana mate, nyaksene kadaddiyan jareya. **18** Jareya sababba bannya' oreng entar ka Isa, sabab reng-oreng jareya ngedhing ja' Isa jareya se mabadha kaajiban jareya. **19** Daddi reng-oreng Farisi padha saleng ngoca', "Sampeyan ban kaula ta' bisa apa-ponapa. Oladi saos, ka'issa', oreng sadunnya ngereng Isa ganeka!" **20** E antarana reng-oreng se entar ka Yerusalim abakteya ka Allah e bakto paraya'an jareya badha keya pan-barampan Yunani. **21** Reng-oreng jareya nyander ka Filipus, se asalla dhari Betsaida e Galilea, laju ngoca', "Taretan, manabi kengeng, kaula terro apanggiya sareng Isa." **22** Daddi Filipus entar abala ka Andreyas, ban se kadhuwa jareya laju mator ka Isa. **23** Dhabuna Isa ka reng-oreng se badha e jadhiya, "La napa' baktona Pottrana Manossa eagungngagiya. **24** Sengko' ngoca'a sabendherra: Gandum sabuter tanto paggun sabuter, kajabana mon gandum jareya etamen e dhalem tana laju mate. Mon gandum jareya la mate, buru ngasellagi gandum sabannya'na. **25** Sapa se ngaemane odhi'na bakal kaelangana odhi'na. Tape sapa se baji' ka odhi'na e dunnya reya bakal pagguna meyara odhi'na jareya kaanguy odhi' se saongguna tor langgeng. **26** Oreng se aladinana Sengko' kodu noro' Sengko', sopaja Tang pangladin bisa'a apolong ban Sengko' neng e Tang kennengngan. Ban sapa se aladine Sengko' bakal ehormadana bi' Tang Rama." **27** "Sateya Tang ate arassa ketter; apa se ekoca'agiya Sengko' sateya? Apa Sengko' kodu ngoca', 'Rama, nyo'ona palopot abdidalem dhari sa'at ka'dhinto'?' Tape Sengko' dhateng parlo ngadhebbana sa'adda kasangsara'an reya. **28** Rama, agungngagi asmaepon Junandalem!" E bakto jareya pas badha sowara dhari langnge', "Bi' Sengko' Salerana la eagungngagi, ban gi'

eagungngagiya pole." **29** Oreng se bannya' se badha e jadhiya ngedhing sowara jareya. Ca'na reng-oreng jareya, "Arowa galudhuk!" Tape badha keya se ngoca', "Banne, arowa malaekat se abu-dhabu ka Isa jareya!" **30** Isa laju adhabu ka reng-oreng jareya, "Sowara jarowa ekaedhing banne kaangguy kaparlowanna Sengko', tape kaangguy kaparlowanna ba'na. **31** Sateya la napa' ka baktona dunnya reya ehakime, sateya se neggu' kobasa e dunnya bakal epagulu'a. **32** Tape Sengko' reya, mon Sengko' la epatenggi e attassa bume, sakabbiyanna oreng bi' Sengko' etarega ka Sengko'." **33** Se adhabu kantha jareya noduwagiya baramma carana se seda'a. **34** Ca'na reng-oreng se bannya' jareya ka Isa, "Menorot Buku Hokom kaula, Rato Panyalamet badhi odhi' salanjangnga. Panjennengngan me' adhabu Pottrana Manossa kodu epatenggi e attassa bume? Pasera Pottrana Manossa gapaneka?" **35** Dhabuna Isa, "Pera' kare sakejja' terrang jareya se badha'a e antarana ba'na. Daddi, mara terros ajalan pongpong terrang jareya gi' badha, me' olle ba'na ta' ekenneng papetteng. Oreng se ajalan e pettengnga ta' tao ja' antara dha' emma. **36** Paparcaja ka terrang jareya, saabidda terrang jareya gi' badha e ba'na, me' olle ba'na daddi na'-ana'na terrang." Samarena adhabu kantha jareya, Isa laju nyengla dhari jadhiya ban ta' kasokan ngaton pole ka reng-oreng jareya. **37** Maske la bannya' kaajiban se epabadha Isa e adha'na reng-oreng jareya, tape reng-oreng jareya ta' parcaja ka Salerana. **38** Daddi bendher se edhabuwagi Nabbi Yesaya, "Adhu, GUSTE, pasera se parcaja ka berta se etorrhagi abdidalem? Ka pasera eduduwagiya kobasana Pangeran paneka?" **39** Daddi reng-oreng jareya ta' bisa parcaja, sabab Yesaya la adhabu keya, "Allah adhabu, **40** 'Bi' Sengko' reng-oreng jareya epabuta matana, epatopo pekkeranna; sopaja matana ta' nangale'e, ban pekkeranna ta' ngarte. Sopaja reng-oreng jareya ta' abali ka Sengko', saellana jareya bi' Sengko' pas epabaras.'" **41** Yesaya adhabu kantha jareya polana la ngoladi kaagunganna Isa, ban abu-dhabu parkara Salerana. **42** Maske kantha jareya, bannya' oreng, la'-mala' e antarana para pangobasa Yahudi, se padha parcaja ka Isa. Tape reng-oreng jareya ta' bangal ngako rang-terrangan, sabab tako' ta' ebagi maso' ka kennengnganna kabakteyan bi' reng-oreng Farisi. **43** Reng-oreng jareya asennengngan ealem manossa etembang eargai bi' Allah. **44** Isa laju

adhabu epakaja, "Oreng se parcaja ka Sengko' banne parcaja ka Sengko', tape parcaja ka se ngotos Sengko'. **45** Ban oreng se nangale'e Sengko', nangale'e se ngotos Sengko'. **46** Sengko' dhateng ka dunnya reya menangka terrang me' olle oreng se parcaja ka Sengko' ta' sampe' neng e pettengnga. **47** Oreng se ngedhing ka Tang pangajaran tape ta' atoro' ka pangajaran jareya, banne Sengko' se ahakimana. Sabab Sengko' dhateng banne ahakimana dunnya, tape masalamedda. **48** Oreng se nolak Sengko' ban ta' ngedhingngagi Tang oca' la badha se ahakime. Apa se ekoca'agi Sengko', jareya se ahakime oreng jareya e Are Keyamat. **49** Sabab Sengko' ca'-ngoca' banne dhari Tang karep dibi'; Rama se ngotos Sengko', jareya se makon ka Sengko' apa se kodu ekoca'agi Sengko'. **50** Ban Sengko' tao ja' papakonna jareya madhateng odhi' se saongguna tor langgeng. Daddi Sengko' notorrangi apa se eajarrangi Rama ka Sengko'."

13:1 Saare sabellunna Are Raja Paska Isa la ngagali ja' la napa' baktona Salerana abali ka Ramana. Salerana taresna ka reng-oreng se daddi kaagunganna e dunnya reya, ban teptep taresna ka reng-oreng jareya sampe' ka aherra. **2** Isa ban red-moredda teppa'na adha'ar lem-malem. Iblis la mamaso' pekkeran juba' e dhalem atena Yudas ana'na Simon Iskariyot, kaanguy akiyanat ka Isa. *Iblis ... akiyanat ka Isa: otaba Iblis la nantowagi ja' Yudas ana'na Simon Iskariyot bakal akiyanadana Isa.* **3** Isa ngagali ja' sakabbiyanna kakobasa'an la epassra'agi ka Salerana bi' Rama. Salerana ngagali keya ja' Salerana asalla dhari Allah ban bakal abaliya ka Allah. **4** Daddi Isa laju ngadek, mokka' jubana, ban naleyagi andhuk ka tengngana. **5** Saellana jareya laju nyelen aeng ka jembung, pas molae maccowe sokona red-moredda, saellana laju epakerreng bi' andhuk se etaleyagi ka tengngana. **6** Sanapa'na ka giliranna Petrus, Petrus mator, "Adhu, Guste, masa' Panjennengngan maccowana soko abdina?" **7** Dhabuna Isa, "Sateya ba'na ta' ngarte apa se elakone Sengko' reya, tape e budhi are ba'na tanto ngarte." **8** "Ampon, Guste," ca'na Petrus ka Isa, "Ampon ja' maccowe soko abdina!" Tape Isa adhabu, "Mon ba'na ta' ebaccowe bi' Sengko', ba'na tadha' hubunganna ban Sengko'." **9** Simon Petrus mator, "Manabi kadi ka'dhinto', Guste, ngereng baccowagi tanang

sareng cethak abdina jungan, ja' namong soko malolo." **10** "Oreng se la mandhi, la berse kabbi," dhabuna Isa ka Petrus. "Ta' osa eberse'e pole kajabana sokona. Ba'na kabbi la padha berse, kajabana se kasorang." **11** (Isa la ngagali sapa se akiyanadana Salerana. Jareyasababba arapa me' adhabu, "Ba'na kabbi la padha berse, kajabana se kasorang.") **12** Saellana maccowe sokona red-moredda, Isa masang jubana laju alenggi pole. Saellana jareya laju adhabu ka red-moredda jareya, "Ba'na ba' ngarteya apa se elakone Sengko' ka ba'na gi' buru jareya? **13** Bi' ba'na Sengko' esebbut Guru ban Pangeran. Ban jareya pajat bendher. **14** Mon Sengko' reya, Guru ban Pangeranna ba'na, maccowe sokona ba'na, ba'na wajib keya saleng maccowe sokona. **15** Sengko' aberri' conto jareya ka ba'na, sopaja ba'na nerowagi apa se la elakone Sengko' ka ba'na. **16** Sengko' ngoca'a sabendherra ka ba'na: tadha' dunor se araja'an dhari lorana, ban tadha' otosan se araja'an dhari se ngotos. **17** Mon ba'na la tao jareya kabbi, pojur onggu mon ba'na ajalannagi jareya kabbi. **18** Se ekacaca Sengko' reya banne parkara ba'na kabbi. Sengko' tao pa-sapa se epele Sengko'. Tape se esebbuttagi e dhalem Alketab kodu kalakon, iya areya se nyebbuttagi 'Oreng se ngakan apolong ban Sengko', jareya se ngamoso ka Sengko'." **19** Parkara jareya bi' Sengko' ekabala ka ba'na sateya reya, sabellunna kadaddiyan jareya kalakon, me' olle mon jareya la kalakon dhaggi' ba'na parcaja ja' Sengko' reya se esebbut SENGKO' BADHA. **20** Sengko' ngoca'a sabendherra: Sapa se narema oreng se eotos Sengko', nyamana narema Sengko'. Ban sapa se narema Sengko', narema se ngotos Sengko'." **21** Saellana adhabu kantha jareya, Isa arassa ce' ngennessa. Laju adhabu, "Sengko' ngoca'a sabendherra: E antarana ba'na badha settong se akiyanadana Sengko'." **22** Red-moredda padha saleng pandeng, kabbi padha heran sapa se ekamaksod. **23** Mored se ekaase'e Isa toju' e seddi'na Isa. **24** Simon Petrus aberri' tandha ka mored jareya, esoro atanya sapa se ekamaksod. **25** Daddi mored jareya ngengsek ka seddi'na Isa, laju atanya, "Pasera, Guste?" **26** Isa adhabu, "Oreng se bi' Sengko' eberri'ana roti se ecabbur ka piala reya, jareya orengnga." Daddi Isa mondhut roti sakerra', ecabbur ka piala, laju eparengngagi ka Yudas ana'na Simon Iskariyot. **27** Gi' buru nampane roti jareya Yudas laju emaso'e Iblis. Dhabuna Isa ka

Yudas, "Duli lakone apa se ekakarep ba'na." **28** Reng-oreng se toju' ngakan e jadhiya tadha' settonga se ngarteya arapa Isa me' adhabu kantha jareya ka Yudas. **29** Badha se nyangka ja' Yudas epakon le-melle kaangguy kaparlowan e pesta jareya, otabana aberri' pesse sakone' ka oreng mesken, sabab Yudas se neggu' pesse ekkassa Isa ban red-moredda. **30** Saellana narema roti gella' Yudas laju kalowar. Are la malem. **31** Saellana Yudas kalowar, Isa adhabu, "Sateya Pottrana Manossa eagungngagi, ban Allah eagungngagi kalaban parantara'anna. **32** Mon Allah eagungngagi kalaban parantara'anna, Pottrana Manossa jareya bakal eagungngagiya Allah kalaban parantara'anna Salerana dibi'. La'-mala' bi' Allah bakal duliya eagungngagi. **33** Na', Sengko' ta' abida pole se apolonga ban ba'na kabbi. Ba'na bakal nyareya Sengko', tape Sengko' la abala ka ba'na akantha se la ekoca'agi Sengko' ka ja-pangraja Yahudi. Ba'na ta' bisa entar ka kennengngan se eentarana Sengko'. **34** Bi' Sengko' ba'na eberri'ana parenta se anyar: Ba'na kodu saleng taresna. Akantha Sengko' se taresna ka ba'na, bariya keya ba'na kodu saleng taresna. **35** Mon ba'na saleng taresna, sakabbiyanna oreng bakal taowa ja' ba'na Tang mored." **36** "Meyosa ka ka'dhimma Junandalem, Guste?" ca'na Simon Petrus ka Isa. Dhabuna Isa, "Sateya reya ba'na ta' bisa noro' Sengko' ka kennengngan se eentarana Sengko'." **37** "Guste, aponapa abdidalem me' ta' kengeng ngereng Junandalem samangken?" ca'na Petrus pole. "Abdidalem ehlas mate kaangguy Junandalem!" **38** Dhabuna Isa, "Ba' ongguwa ba'na reya ehlas mate kaangguy Sengko'? Ba'na bi' Sengko' ebala'ana se sabendherra, ya: sabellunna ajam akongko' dhaggi', ba'na la tello kale ngoca' ta' kennal ka Sengko'!"

14:1 "Ba'na ta' osa kobater otaba ngalengsang," ca'na dhabuna Isa ka red-moredda. "Paparcaja ka Allah, ban paparcaja keya ka Sengko'. **2** E kalenggiyanna Tang Rama bannya' kennengngan. Sengko' dha' essa'a nyadhiya'agiya kennengngan kaangguy ba'na. Sengko' ta' kera ngoca' kantha jareya ka ba'na mon pajat enja'. **3** Saellana entar nyadhiya'agi kennengngan kaangguy ba'na, Sengko' abaliya ngoneyana ba'na, sopaja ba'na badha'a e kennengngan se ekennengnge Sengko'. **4** Ba'na tao jalan ka

kennengngan se eentarana Sengko'." **5** Tomas laju mator ka Isa, "Guste, abdidalem sadaja ta' oneng meyosa ka ka'dhimma Junandalem; kadi ponapa se onenga ka jalanna?" **6** Dhabuna Isa, "Sengko' reya jalan mon terro kennala ka Allah ban terro olleya kaodhi'an. Tadha' oreng se bisa entar ka Rama mon ta' lebat Sengko'." **7** Ja' sakenga ba'na kennal ka Sengko', tanto ba'na kennal ka Rama keya. Sateya ba'na la kennal ka Salerana, ban la nangale'e Salerana." **8** Daddi Filipus mator ka Isa, "Guste, ngereng duduwagi Rama ka abdidalem sadaja, me' olle abdidalem sadaja senneng." **9** Tape Isa adhabu, "La ce' abidda Sengko' apolong ban ba'na, tape ba'na gi' ta' kennal ka Sengko', Filipus? Oreng se la nangale'e Sengko', la nangale'e Rama. Baramma ba'na me' ngoca', 'Ngereng duduwagi Rama ka abdidalem sadaja?" **10** Filipus! Apa ba'na ta' parcaja, ja' Sengko' reya badha e dhalem Rama, ban Rama badha e dhalem Sengko'? Se ekoca'agi Sengko' reya banne dhari Sengko' dibi'. Rama se salanjangnga badha e dhalem Sengko' se alampa'agi jareya kabbi. **11** Ba'na kodu parcaja ka Sengko' ja' Sengko' badha e dhalem Rama ban Rama badha e dhalem Sengko'. Mon enja', paleng sakone'na ba'na kodu parcaja polana pa-apa se la elakone Sengko'. **12** Bi' Sengko' ba'na ebalana sabendherra: Oreng se parcaja ka Sengko' bakal ngalakonana apa se la elakone Sengko', la'-mala' bakal ngalakonana se araja'an, sabab Sengko' antara ka Rama. **13** Ban apa'a bai se epenta ba'na kalaban Tang nyama, bi' Sengko' elakonana, sopaja Rama eagungngagi lebat Pottra. **14** Apa'a bai se epenta ba'na kalaban Tang nyama, bi' Sengko' elakonana." **15** "Mon ba'na taresna ka Sengko', ba'na tanto ajalannagi pa-apa se epenta'agi bi' Sengko'. **16** Sengko' nyo'ona ka Rama, ban Rama bakal marengana laenna ka ba'na, iya areya Se Nolong, se asarengngana ba'na salanjangnga. **17** Jareya Errohna Allah se anyata'agiya pa-apa se bendher parkara Allah. Dunnya ta' bisa narema Errohna Allah jareya polana ta' nangale'e ban ta' kennal. Tape ba'na la kennal ka Salerana, sabab Errohna Allah jareya apolong ban ba'na ban bakal daddiya settong ban ba'na. **18** Bi' Sengko' ba'na ta' edina'agiya kadibi'an. Sengko' abaliya ka ba'na. **19** Kare sakejja' aggi', ban dunnya reya bakal ta' nangaleyana Sengko'. Tape ba'na bakal nangaleyana Sengko'. Ban sarrena Sengko' odhi', ba'na bakal odhi'a keya. **20** Mon are jareya la napa',

ba'na bakal taowa ja' Sengko' badha e dhalem Rama, ba'na badha e dhalem Sengko' ban Sengko' badha e dhalem ba'na. **21** Orenge se narema Tang ta-parenta ban ajalannagi ta-parenta jareya, orenge jareya taresna ka Sengko'. Orenge se taresna ka Sengko' bakal ekataresnae Tang Rama. Bariya keya Sengko' bakal taresna'a ka orenge jareya, ban Sengko' anyata'agiya Tang aba' ka orenge jareya." **22** Yudas (banne Yudas Iskariyot) atanya ka Isa, "Guste, aponapa Junandalem me' anyata'agiya Salerana ka abdidalem sadaja, namong ta' kasokan anyata'agi Salerana ka dunnya?" **23** Dhabuna Isa, "Orenge se taresna ka Sengko', bakal atoro' ka Tang pangajaran. Orenge jareya tanto ekataresnae bi' Tang Rama. Rama ban Sengko' bakal antara ka orenge jareya ban apolonga bi' orenge jareya. **24** Orenge se ta' taresna ka Sengko' ta' atoro' ka Tang pangajaran. Pangajaran se la ekaedhing ba'na rowa banne dhari Sengko', tape dhari Rama se ngotos Sengko'. **25** Kabbi jareya bi' Sengko' ekabala ka ba'na pongpong Sengko' gi' apolong ban ba'na. **26** Tape Errohna Allah, Se Panolong se bakal eotosa Rama kalaban Tang nyama, jareya se ngajarana ba'na parkara apa'a bai ban maenga' ka ba'na pa-apa se la ekabala bi' Sengko' ka ba'na. **27** Ba'na edina'ana kataremtemman bi' Sengko'. Tang kataremtemman dibi' se bi' Sengko' ebagiya ka ba'na. Se ebagiya bi' Sengko' reya ta' padha ban baberri'na dunnya ka ba'na. Ja' ngalengsang, ja' tako'. **28** Ba'na la ngedhing Sengko' ngoca', 'Sengko' mangkada, tape Sengko' abaliya ka ba'na.' Mon ba'na taresna ka Sengko', tanto ba'na perak Sengko' antara ka Rama, sabab Rama araja'an dhari Sengko'. **29** Ba'na ebalai parkara jareya bi' Sengko' sateya, sabellunna jareya kabbi kalakon, sopaja mon kalakon dhaggi', ba'na parcaja. **30** Sengko' ta' acaca'a nya'-bannya' pole ka ba'na, sabab la baktana pangobasana dunnya dhateng. Tape pangobasana dunnya jareya ta' kobasa ka Sengko'. **31** Tape jareya kabbi kodu kalakon sopaja dunnya reya tao ja' Sengko' taresna ka Rama ban ngalakone pa-apa se epakonnagi Rama ka Sengko'. Ella, mara sateya ja' mangkada dhari dhinna'."

15:1 Dhabuna Isa, "Sengko' reya bungkana anggur se saongguna, ban Tang Rama tokang kebbunna. **2** Sakabbiyanna Tang ranca' se ta' abuwa bi' Rama eketthok, dineng ca'-ranca' se abuwa ekorange dhaunna sarta

eberse'e me' olle buwana atamba lebba'. **3** Ba'na la berse polana Tang pangajaran se etarema ba'na dhari Sengko'. **4** Mara ba'na papaggun badha e dhalem Sengko', ban Sengko' pagguna badha e dhalem ba'na. Ranca' dibi ta' kera abuwa kajabana mon cekka' ka bungkana. Bariya keya ba'na pera' bisa abuwa mon ba'na paggun cekka' ka Sengko'. **5** Sengko' reya bungkana anggur, ban ba'na ca'-ranca'na. Orenge se paggun badha e dhalem Sengko' ban Sengko' badha e dhalem aba'na bakal bannya'a buwana; sabab mon tadha' Sengko' ba'na ta' kera bisa apa-rapa. **6** Orenge se ta' paggun badha e dhalem Sengko', bakal ebuwanga akantha ranca', laju kerreng. Ca'-ranca' se kantha jareya bakal epakompola ban ebuwanga ka dhalem apoy, laju eobbar. **7** Mon ba'na paggun badha e dhalem Sengko' ban Tang pangajaran badha e atena ba'na, nyo'on ka Rama apa'a bai se ekaterro ba'na; parnyo'onanna ba'na tanto ekabbuli. **8** Mon ba'na lebba' buwana, Tang Rama eagungngagi; mon kantha jareya ba'na daddi Tang mored ongguan. **9** Akantha Rama se taresna ka Sengko', bariya keya Sengko' taresna ka ba'na. Ba'na kodu teptep odhi' menangka orenge se ekataresnae Sengko'. **10** Mon ba'na ajalannagi Tang ta-parenta, ba'na paggun esto ka Tang kataresna'an, akantha Sengko' teptep esto ka kataresna'anna Rama polana ajalannagi kon-papakonna. **11** Kabbi reya bi' Sengko' ekabala ka ba'na sopaja Tang kagumbira'an badha e dhalem atena ba'na, ban kagumbira'anna ba'na daddi samporna. **12** Areya' Tang parenta: ba'na pasaleng taresna, akantha Sengko' se taresna ka ba'na. **13** Orenge se paleng taresna ka bat-sobadda iya areya orenge se ehlas mate kaangguy bat-sobadda jareya. **14** Ba'na reya Tang bat-sobat mon ba'na ngalakone apa se eparenta'agi Sengko' ka ba'na. **15** Bi' Sengko' ba'na ta' esebbuda dunor pole, sabab dunor reya ta' tao apa se teppa'na elakone lorana. Bi' Sengko' ba'na esebbuda Tang sobat sabab pa-apa se ekaedhing Sengko' dhari Rama, bi' Sengko' la ekabala ka ba'na kabbi. **16** Banne ba'na se mele Sengko', tape Sengko' se mele ba'na, ban nyoro ba'na entar man-dha'emman sopaja ba'na abuwa lebba', iya areya buwa se ta' bisa mate. Daddi bi' Rama ba'na bakal eparengngana apa'a bai se epenta ba'na kalaban Tang nyama. **17** Areya' Tang parenta ka ba'na: ba'na kodu pasaleng taresna." **18** "Mon ba'na ekabaji'i dunnya, kaenga'e ja' Sengko' la

ekabaji'i kaadha' bi' dunnya. **19** Ja' sakenga ba'na reya andhi'na dunnya, tanto ba'na ekaase'e bi' dunnya menangka andhi'na. Tape ba'na epele Sengko' dhari dunnya reya, daddi ba'na banne andhi'na dunnya reya. Jareya sababba ba'na ekabaji'i bi' dunnya reya. **20** Kaenga'e apa se la ekoca'agi Sengko' ka ba'na, 'Abdi ta' kera alebbiyan dhari lorana.' Mon Sengko' ekaneyaja, tanto ba'na ekaneyaja keya. Mon reng-oreng e dunnya reya atoro' ka Tang pangajaran, pangajaranna ba'na tanto etoro' keya. **21** Ba'na kabbi bakal epakantha'a jareya bi' reng-oreng dunnya reya polana ba'na Tang mored, sabab reng-oreng dunnya jareya ta' tao ka se ngotos Sengko'. **22** Reng-oreng jareya ta' kera dusa ja' sakenga Sengko' ta' dhateng ban bi' Sengko' ta' ebalai parkara jareya kabbi. Tape sateya reng-oreng dunnya reya ta' andhi' alasan pole kaangguy dusa. **23** Orenge se baji' ka Sengko' baji' ka Tang Rama. **24** Ja' sakenga e adha'na reng-oreng dunnya reya Sengko' ta' tao ngalakone pa-apa se gi' ta' tao elakone orenge laen, reng-oreng dunnya jareya ta' dusa. Tape sateya reng-oreng dunnya reya la nangale'e apa se elakone Sengko', ban reng-oreng jareya baji' ka Sengko' ban ka Rama. **25** Tape pajat kodu kantha jareya sopaja kalakon se esebbuttagi e dhalem Kitab Hokomma reng-oreng jareya, iya areya: 'Sengko' ekabaji'i reng-oreng dunnya reya ta' kalaban badha margana.' **26** Sengko' ngotosa ka ba'na Panolong se dhari Rama asalla. Iya areya Erroh se anyata'agiya pa-apa se bendher parkara Allah. Mon la rabu, Erroh jareya bakal aparenga kasakseyan parkara Sengko'. **27** Ban ba'na kodu aberri' kasakseyan keya parkara Sengko', sabab ba'na la abareng ban Sengko' dhari dha'-adha'na.

16:1 Bi' Sengko' jareya ekabala kabbi ka ba'na sopaja ba'na ta' sampe'a mortad. **2** Ba'na bakal epakalowara dhari kennengngan-kennengnganna kabakteyan. Ban e settong bakto orenge se mate'e ba'na bakal apangrasa'a ngalakone jareya menangka pangabdiyanna ka Allah. **3** Ba'na epakantha jareya bi' reng-oreng jareya sabab reng-oreng jareya ta' tao ka Rama ban ta' tao ka Sengko'. **4** Tape sateya bi' Sengko' ba'na la ebalai parkara jareya, sabab mon jareya kadaddiyan e budhi are, ba'na bakal eng'a ja' jareya kabbi bi' Sengko' la ekabala ka ba'na." "Parkara reya bi' Sengko' ta' ekabala

ka ba'na dhari dha'-adha'na sabab Sengko' apolong ban ba'na. **5** Tape sateya Sengko' entara ka se ngotos Sengko'; tape e antarana ba'na tadha' settonga se atanya dha' emma'a Sengko'. **6** Sateya saellana jareya kabbi bi' Sengko' ekabala ka ba'na, ba'na la'-mala' laju sossa atena. **7** Tape Sengko' ngoca'a sabendherra ka ba'na: Ka ba'na lebbi bagus mon Sengko' mangkat; sabab mon Sengko' ta' mangkat, Panolong rowa ta' kera rabu ka ba'na. Tape mon Sengko' mangkat, Sengko' ngotosa Erroh jareya ka ba'na. **8** Erroh jareya mon la rabu bakal anyata'agiya ka dunnya reya se sabendherra artena dusa, pa-apa se bendher, ban parkara okomanna Allah. **9** Erroh jareya bakal anyata'agiya ja' ta' parcaja ka Sengko' reya dusa; **10** ja' Sengko' bendher, sabab Sengko' entara ka Rama ban ba'na bakal ta' nangaleyana Sengko' pole; **11** ban ja' Allah reya la molae ngokom sabab se ngobasae dunnya reya la eokom. **12** Gi' bannya' se ekoca'agiya Sengko' ka ba'na tape sateya reya ba'na gi' ta' sanggup narema. **13** Tape mon Erroh jareya la rabu, iya areya Erroh se anyata'agi barang se bendher parkara Allah, ba'na bakal etontona sopaja ba'na tao ka sakabbiyanna barang se bendher. Erroh jareya ta' adhabuwa dhari Salerana dibi' tape adhabuwagiya pa-apa se la epeyarsa Salerana, sarta bakal aparenga oneng ka ba'na apa se kadaddiyana e budhi are. **14** Erroh jareya bakal ngagungngagiya Sengko', sabab apa se epanapa'a ka ba'na etarema Erroh jareya dhari Sengko'. **15** Pa-apa se badha e Rama Tang andhi'. Jareya sababba arapa Sengko' me' ngoca' ja' se epanapa' Erroh jareya ka ba'na etarema Salerana dhari Sengko'." **16** "Sakejja' aggi' ba'na bakal ta' nangaleyana Sengko' pole, ban sakejja' aggi' keya ba'na bakal nangaleyana Sengko'." **17** Red-moredda Isa badha se saleng atanya kantha reya, "Apa maksodda Salerana adhabu, 'Sakejja' aggi' ba'na bakal ta' nangaleyana Sengko' pole, ban sakejja' aggi' keya ba'na bakal nangaleyana Sengko'?' Bariya keya Guru tao adhabu, 'Sengko' entara ka Rama.' Apa maksodda, ya?" **18** Red-moredda jareya padha saleng atanya terros, "Apa maksodda 'sakejja' aggi'?' Sengko' ban ba'na me' ta' ngarte apa se ekadhabu Salerana rowa!" **19** Isa ngagali ja' red-moredda jareya atanya'a ka Salerana, daddi laju adhabu, "Gella' Sengko' ngoca', 'Sakejja' aggi' ba'na bakal ta' nangaleyana Sengko' pole, ban sakejja' aggi' keya ba'na bakal nangaleyana

Sengko'.' Jareya, ya, se padha ekacaca ba'na? **20** Ba'na paparcaja, ya: ba'na bakal nangesa tape dunnya bakal gumbira'a. Ba'na bakal sossa'a tape kasossa'anna ba'na jareya bakal aoba'a daddi kagumbira'an. **21** Mon oreng babine' para' rembi'a, atena sossa, sabab la napa' baktona se nanggung sangsara. Tape mon ana'na la lahir, babine' jareya loppa ka kasangsara'anna sabab atena perak polana badha babaji' se lahir ka dunnya. **22** Bariya keya ban ba'na: Sateya ba'na sossa atena, tape Sengko' tatemmowa pole ban ba'na, daddi atena ba'na bakal peraga; ban tadha' oreng se bisa'a ngala' kaperagan jareya dhari atena ba'na. **23** E are jareya ba'na ta' kera nya'-tanya'an pa-apa pole ka Sengko'. Ba'na paparcaja, ya: Apa se epenta ba'na ka Rama kalaban Tang nyama, tanto bi' Rama eparenge. **24** Sampe' sateya ba'na gi' ta' tao menta pa-apa kalaban Tang nyama. Mara menta, ba'na tanto eparenge, me' olle kagumbira'anna ba'na samporna." **25** "Kabbi jareya bi' Sengko' etotorragi ka ba'na ngangguy parompama'an. Tape mon la napa' baktona Sengko' ta' ngangguya parompama'an pole, tape Sengko' rang-terrangana notorragiya parkara Rama. **26** E bakto jareya ba'na bakal menta'a ka Rama kalaban Tang nyama; bi' Sengko' ba'na ebalana ja' Sengko' ta' nyo'onnagiya ba'na ka Rama, **27** sabab Rama dibi' taresna ka ba'na. Rama taresna ka ba'na polana ba'na taresna ka Sengko', ban parcaja ja' Sengko' reya dhateng dhari Allah. **28** Pajat Sengko' reya dhari Rama ban dhateng ka dunnya reya. Tape sateya Sengko' ondura dhari dunnya reya abaliya ka Rama." **29** Red-moredda Isa laju mator, "Samangken Junandalem abu-dhabu rang-terrangan ta' mabi ngangguy parompama'an; **30** samangken abdidalem sadaja oneng ja' Junandalem ngagali ponapa'a saos. Oreng ta' mabi atanya ka Junandalem. Daddi abdidalem sadaja padha parcaja ja' Junandalem ka'dhinto' dhari Allah asallepon." **31** Dhabuna Isa, "Daddi sateya ba'na la parcaja? **32** Kaenga'e, ya! Bakal napa'a baktona, la'-mala' sanyatana baktona la napa', ba'na bakal epasalebbudan. Ba'na bakal moleya ka bengkona bang-sebang, Sengko' edina'agiya kadibi'an. Tape Sengko' saongguna ta' kadibi'an sabab Sengko' apolong ban Rama. **33** Areya kabbi bi' Sengko' ekabala ka ba'na sopaja ba'na taremtemma polana ba'na masettong ban Sengko'. Ba'na bakal nyangsara'a e dunnya. Tape pakellar atena ba'na! Sengko' la makala

dunya!"

17:1 Samarena adhabu kantha jareya, Isa adhanga ka langnge', laju adhabu, "Rama, samangken ampon napa' baktana. Agungngagi Pottraepon Junandalem sopaja Pottraepon Junandalem ngagungngagi Junandalem jagan. **2** Rama mareng Pottra kobasa ka sadajana ommat manossa, sopaja Pottra aparenga odhi' se salerressa sareng langgeng ka sadajana oreng se sareng Junandalem eparengngagi ka Pottra. **3** Ka'dhinto' odhi' se salerressa sareng se langgeng; sopaja oreng oneng ka Junandalem, Allah se settong sareng se salerressa, jagan oneng ka Isa Almasih se eotos Junandalem. **4** Abdidalem ampon ngagungngagi Junandalem e bume ka'dhinto' kalaban malastare lalakon se epakonnagi Junandalem. **5** Rama! Agungngagi Abdidalem e ajunannepon Junandalem, kalaban kaagungan se ekaandhi' Abdidalem sareng Rama sabellunnepon dunnya ebadhi. **6** Abdidalem ampon ngennallagi Junandalem ka reng-oreng dunnya se eparengngagi ka Abdidalem sareng Junandalem. Reng-oreng gapaneka kaagungannepon Junandalem sadaja, sareng Junandalem eparengngagi ka Abdidalem. Sadaja ampon padha atoro' ka dhabuepon Junandalem, Rama. **7** Samangken reng-oreng gapaneka oneng ja' sadaja se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem asallepon dhari Junandalem. **8** Pa-ponapa se edhabuwagi Junandalem ka Abdidalem, sareng Abdidalem ampon epanapa' ka reng-oreng gapaneka; sareng reng-oreng gapaneka etarema. Reng-oreng gapaneka oneng ja' Abdidalem asallepon dhari Junandalem onguwan, reng-oreng gapaneka jagan padha parcaja ja' Junandalem se ngotos Abdidalem. **9** Abdidalem adu'a nyo'onngagi reng-oreng gapaneka. Abdidalem nyo'onngagi reng-oreng se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem, banne nyo'onngagi dunnya, sabab reng-oreng se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem gapaneka kaagungannepon Junandalem. **10** Sadaja se daddi gadhuwan Abdidalem kaagungannepon Junandalem jagan, ban sadaja kaagungannepon Junandalem jagan gadhuwan Abdidalem. Abdidalem eagungngagi e antaraepon reng-oreng gapaneka. **11** Samangken Abdidalem nyabis ka Junandalem, Rama. Abdidalem ta' enneng e dunnya pole, namong reng-oreng se eparengngagi Junandalem ka

Abdidalem badha e dunnya. Rama Se socce! Jaga'agi reng-oreng gapaneka kalaban kakobasa'annepon asmana Junandalem, enggi paneka asma se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem sopaja reng-oreng gapaneka daddi settong, akadi Rama sareng Abdidalem jagan settong. **12** E baktu Abdidalem gi' asareng reng-oreng gapaneka, sareng Abdidalem ejaga kalaban kakobasa'annepon asmana Junandalem, asma se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem. Reng-oreng gapaneka sareng Abdidalem ejaga, kantos tadha' settonga se elang, kajabana se ampon pajat samasthena elang, sopaja kalakon ponapa se esebbutagi e dhalem Alketab. **13** Samangken Abdidalem ampon badha e ajunannepon Junandalem. Sadaja ka'dhinto' sareng Abdidalem eatorragi sabatara Abdidalem badha e dunnya; sopaja reng-oreng gapaneka ngarassa'agi onggu kagumbira'anna Abdidalem. **14** Dhabuna Junandalem sareng Abdidalem ampon epanapa' ka reng-oreng gapaneka; reng-oreng gapaneka ekabaji'i sareng dunnya amarga reng-oreng gapaneka banne gadhuwannepon dunnya akadi Abdidalem jagan banne gadhuwannepon dunnya. **15** Abdidalem ta' nyo'on sopaja Junandalem mondhut reng-oreng gapaneka dhari dunnya; Abdidalem namong nyo'ona sopaja reng-oreng gapaneka sareng Junandalem ejaga'a dhari se Jahat. **16** Akadi Abdidalem banne gadhuwannepon dunnya, kadi ka'dhinto' jagan reng-oreng gapaneka banne gadhuwannepon dunnya. **17** Padaddiyagi sadajana kaagungannepon Junandalem malolo kalaban jalan barang se lerres; dhabuna Junandalem gapaneka barang se lerres. **18** Abdidalem ngotos reng-oreng gapaneka ka dunnya, akadi Junandalem se ngotos Abdidalem ka dunnya. **19** Kaangguy kaparlowannepon reng-oreng gapaneka Abdidalem massra'agi aba' Abdidalem ka Junandalem malolo, Rama, sopaja reng-oreng gapaneka jagan daddi kaagungannepon Junandalem malolo kalaban jalan barang se lerres. **20** Banne kaangguy reng-oreng gapaneka saos Abdidalem adu'a; Abdidalem jagan adu'a nyo'onnagi reng-oreng se parcaja'a ka Abdidalem polana kasakseyannepon reng-oreng ka'dhinto'. **21** Abdidalem nyo'ona, Rama, moga reng-oreng gapaneka sadaja daddiya settong, akadi Junandalem daddi settong sareng Abdidalem, ban Abdidalem daddi settong sareng Junandalem. Moga reng-oreng gapaneka daddiya settong

sareng Abdidalem sarta Junandalem sopaja dunnya parcaja ja' Junandalem ngotos Abdidalem. **22** Abdidalem mareng reng-oreng gapaneka kaagungan se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem, sopaja reng-oreng gapaneka daddi settong akadi Junandalem se daddi settong sareng Abdidalem. **23** Abdidalem sareng reng-oreng gapaneka, ban Junandalem sareng Abdidalem; sopaja reng-oreng gapaneka daddi settong ongguan. Manabi sapaneka dunnya badhi onenga ja' Junandalem se ngotos Abdidalem, sarengngan pole ja' Junandalem taresna ka reng-oreng gapaneka akadi Rama se taresna ka Abdidalem. **24** Rama, Abdidalem terro sopaja reng-oreng se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem ka'dhissa' akompol sareng Abdidalem e kennengngan Abdidalem sopaja reng-oreng gapaneka nengale kaagungannepon Abdidalem, enggi ka'dhinto' kaagungan se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem, sabab Junandalem taresna ka Abdidalem sabellunnepon dunnya ebadhi. **25** Rama se adil! Dunnya ta' oneng ka Junandalem, namong Abdidalem oneng ka Junandalem; ban reng-oreng ka'dhinto' oneng ja' Junandalem ngotos Abdidalem. **26** Abdidalem ampon anyata'agi asmaepon Junandalem ka reng-oreng gapaneka; Abdidalem gi' terrosa ngalakone kadi gapaneka sopaja kataresna'annepon Rama ka Abdidalem teptebba badha e dhalem atena reng-oreng gapaneka, kadi ka'dhinto' jagan reng-oreng gapaneka sopaja daddiya settong sareng Abdidalem."

18:1 Saellana adu'a kantha jareya Isa ban red-moredda laju meynos ka temorra Songay Kidron. E jadhiya badha settong kebbun, Isa ban red-moredda laju maso' ka kebbun jareya. **2** Yudas se akiyanat rowa tao ka kennengngan jareya; sabab Isa seggut akompol ban red-moredda e jadhiya. **3** Daddi Yudas entar ka kennengngan jareya ngeba sardhadhu Romawi sapaesukan ban wal-pangawalla Padalemman Socce sorowanna mam-imam kapala ban reng-oreng Farisi. Reng-oreng jareya ngeba sanjata, lantera' ban colok. **4** Isa ngagali kabbi se bakal kadaddiyana ka Salerana. Daddi Salerana laju nyemma'e reng-oreng jareya sarta adhabu, "Sapa se esare ba'na?" **5** "Isa, oreng Nazaret," saodda reng-oreng jareya. "Sengko' Isa," dhabuna Isa. Yudas se akiyanat rowa manjeng e jadhiya abareng ban

reng-oreng jareya. **6** E bakto Isa adhabu, "Sengko' Isa," reng-oreng jareya nyorot laju labu ka tana. **7** Isa sakaleyan aggi' mareksane ka reng-oreng jareya, "Sapa se esare ba'na?" "Isa dhari Nazaret," saodda reng-oreng jareya. **8** "Sengko' la ngoca' ja' Sengko' Isa," dhabuna Isa. "Ban mon pajat Sengko' se esare ba'na, dina se laen reya me' olle ondur." **9** (Kalaban adhabu kantha jareya, kalakon apa se edhabuwagi Isasabellunna, "Rama, dhari reng-oreng se eparengngagi Junandalem ka Abdidalem, tadha' settonga se elang.") **10** Simon Petrus se ngeba peddhang, ngonos peddhangnga jareya, laju mokol dunorra imam agung sampe' kotthong kopengnga se kangan. Nyamana dunor jareya Malkus. **11** Daddi Isa adhabu ka Petrus, "Pamaso' pole peddhangnga ba'na jareya! Apa ca'na pekkera ba'na Sengko' reya ta' ngenoma piala kasangsara'an paparengnga Rama ka Sengko'?" **12** Saellana jareya Isa laju etangkep tor etalekong bi' rit-parjurit Romawi ban komandanna sarta wal-pangawal Yahudi. **13** Dha'-adha'na Isa egiba ngadhep ka Hanas, madowana Kayafas. Kayafas jareya imam agung. **14** Kayafas jareya keya se malae om-kaom oreng agung Yahudi ja' lebbi becce' oreng kasorang mate kaangguy sakabbiyanna bangsa. **15** Simon Petrus ban settong mored laenna ngereng Isa. Imam agung tao ka mored settonganna jareya, daddi oreng jareya noro' maso' abareng Isa ka taneyanna imam agung, **16** dineng Petrus anante' e lowar, e labang. Saellana jareya mored settonganna jareya kalowar, laju acaca ka bareng babine' se ajaga labang; samarena, Petrus laju egiba maso'. **17** Bareng babine' se ajaga labang jareya ngoca' ka Petrus, "He, sampeyan gu ta' sala settong dhari moredda oreng ka'issa' jagan, ta' enggi?" "Bunten, banne," saodda Petrus. **18** E bakto jareya cellep, daddi reng-bareng ban wal-pangawal la ngodhi'i mardha, maanga'a badanna e jadhiya. Petrus entar ka jadhiya maanga' badanna ban reng-oreng jareya. **19** Imam agung atanya ka Isa parkara red-moredda ban pangajaranna. **20** Dhabuna Isa, "Sengko' salanjangnga acaca rang-terangan e adha'na oreng bannya'. Sengko' ros-terrosan ngajar e kennengngan-kennengnganna kabakteyan ban e Padalemman Socce, e kennengnganna reng-oreng Yahudi akompol. Sengko' ta' tao acaca tek-ngetek. **21** Daddi arapa ba'na me' atanya ka Sengko'? Tanya'agi ka reng-oreng se tao ngedhingngagi Sengko' mon

teppa'na morok. Tanto reng-oreng jareya tao apa se ekoca'agi Sengko'." **22** E bakto Isa adhabu kantha jareya, e antarana pangawal se badha e jadhiya badha settong se nampeleng Isa laju ngoca', "Ba'na me' bangal ngoca' kantha jareya ka imam agung!" **23** Dhabuna Isa, "Mon Tang oca' badha se sala, mara koca'agi apa salana! Tape mon Tang oca' gella' bendher, arapa Sengko' me' etampeleng?" **24** Saellana jareya bi' Hanas Isa esoro giba ka Imam Agung Kayafas, tanangnga etalekong. **25** Petrus gi' manjeng maanga' badanna e jadhiya. Reng-oreng se badha e jadhiya padha ngoca' ka Petrus, "Sampeyan gu ta' moredda orang ka'issa' jugan, ta' enggi?" Tape Petrus ta' ngako, oca'na, "Bunten, banne!" **26** Sala settong dhari dunorra imam agung, iya areya balana orang se ekenneng ketthok kopengnga bi' Petrus, ngoca', "Kaula gu ta' nangale'e sampeyan e kebbun ka'issa' abareng bi' orang ka'issa'?" **27** Petrus ta' ngako pole, oca'na, "Bunten, banne!" -- ban teppa' e bakto jareya ajam akongko'. **28** Gi' petteng Isa egiba dhari compo'na Imam Agung Kayafas ka karatonna gubennor. Reng-oreng Yahudi dibi' ta' maso' ka dhalem karaton, tako' najjis menorot atoran agamana, polana terro noro'a ngakan dha-dha'aran Paska. **29** Daddi Pilatus kalowar nemmone reng-oreng jareya, laju mareksane, "Orang reya andhi' sala apa?" **30** Saodda reng-oreng jareya, "Manabi tadha' salana ta' kera ebakta ka Junandalem." **31** Dhabuna Pilatus, "Mon kantha jareya kassa' giba, adili noro' hokomma ba'na dibi'!" Tape reng-oreng Yahudi jareya nyaot, "Bangsa abdidalem ta' kengeng ngokom mate orang." **32** (Kan kantha jareya sopaja kalakon apa se edhabuwagi Isaparkara carana Salerana se seda'a.) **33** Pilatus malebbet ka dhalem karatonna pole; Isa etembali, laju epareksane, "Ba'na reya ratona orang Yahudi, ya?" **34** Dhabuna Isa, "Ponapa partanya'an gapaneka asallepon dhari panjennengngan dibi', ponapa panjennengngan eatore oneng orang laen parkara badan kaula?" **35** Dhabuna Pilatus, "Apa sengko' reya orang Yahudi? Se massra'agi Ba'na ka sengko' bangsana Ba'na dibi' ban mam-imam kapala. Apa kasala'anna Ba'na?" **36** Dhabuna Isa, "Karaja'an Kaula banne dhari dunnya paneka. Ja' sakenga karaja'an Kaula dhari dunnya paneka, tanto reng-oreng Kaula alaban sopaja badan kaula ta' sampe' epassra'agi ka ja-pangrajana Yahudi. Namong karaja'an Kaula pajat

banne dhari dunnya paneka!" **37** Daddi Pilatus laju atanya, "Mon bariya, Ba'na reya rato?" Dhabuna Isa, "Panjennengngan adhabu ja' Kaula paneka rato. Badan Kaula lahir ka dunnya kaanguy settong maksod, enggi paneka aberri'a kasakseyan parkara barang se lerres. Orenge se dhari barang se lerres tanto merengngagi ka badan Kaula." **38** Pilatus mareksane, "Apa artena barang se bendher reya?" Pilatus pas kalowar pole dhari karatonna sarta laju adhabu ka reng-oreng Yahudi, "Orenge reya bi' sengko' la epareksa, tape sengko' ta' nemmo salana maske settonga." **39** Tape noro' kabiyasa'anna ba'na, sengko' ngocol orenge tahanan kasorang e Are Raja Paska. Baramma, apa ratona orenge Yahudi reya se epenta'a ba'na sopaja bi' sengko' epakalowara?" **40** Reng-oreng jareya nyaot sambu reng-cerrenge, "Bunten, banne orenge gapaneka, Barabbas saos!" (Barabbas reya bigal.)

19:1 Saellana jareya Pilatus maso'; Isa esoro peccot. **2** Rit-parjurit agabay makotha dhari ca'-ranca' se adhuri, pas epasang ka serana Isa. Saellana jareya Isa laju epangagem mantel se barnana bungo terrong, **3** ban reng-oreng jareya pas li-baliyan nyander ka seddi'anna sambu ngoca', "Hidup ratona orenge Yahudi!" Samarena jareya Isa laju etampeleng li-baliyan. **4** Saellana jareya Pilatus kalowar sakaleyan aggi', laju adhabu ka orenge se bannya' jareya, "Mara abassagi! Bi' sengko' Isa rowa epakalowara dha'enna' me' olle' ba'na tao ja' sengko' ta' nemmo salana maske settonga." **5** Daddi Isa kalowar ngagem makotha dhuri ban juba bungo terrong. Dhabuna Pilatus ka reng-oreng se badha e jadhiya, "Abassagi orenge jareya!" **6** E bakto mam-imam kapala ban wal-pangawal jareya nangale'e Isa, kabbi padha aera', "Salib orenge ganeka! Salib orenge ganeka!" Pilatus adhabu ka reng-oreng jareya, "Kassa' giba, salib dibi', sengko' ta' nemmo salana settonga." **7** Reng-oreng Yahudi jareya nyaot, "Menorot hokom Yahudi Isa kodu eokom mate sabab aba'na ngako Pottrana Allah." **8** E bakto meyarsa jareya Pilatus sajan atamba tako'. **9** Daddi pas malebbet pole ka karatonna. Isa ebakta maso', laju epareksane, "Ba'na dhari dhimma asalla?" Tape Isa ta' nyaot. **10** Daddi Pilatus adhabu pole, "Ba'na ta' endha' acaca ka sengko'? Apa Ba'na ta' tao ja' sengko' reya

andhi' kobasa ngocol Ba'na, ban kobasa nyalib Ba'na?" **11** Saodda Isa, "Panjennengnan ta' kaagungan kobasa ka badan Kaula manabi ta' epareng kobasa gapaneka sareng Allah. Daddi oreng se massra'agi badan Kaula ka panjennengnan, dusana araja'an dhari panjennengnan." **12** E bakto Pilatus meyarsa jareya, laju ngoddi ngocola Isa, tape reng-oreng Yahudi rat-tharadan, "Mon eocol, panjennengnan banne kancana Kaisar! Oreng se ngako rato, mosona Kaisar!" **13** E bakto Pilatus meyarsa oca'na reng-oreng jareya, laju abakta Isa kalowar, terros alenggi e korse pangadilan e kennengngan se anyama Palesteran Bato. (E dhalem basa Ibrani nyamana Gabata.) **14** E bakto jareya la para' pokol dhubellas seyang. Are Raja Paska korang saare. Pilatus adhabu ka reng-oreng jareya, "Areya' ratona ba'na!" **15** Reng-oreng jareya ra'-era'an, "Pate'e oreng ganeka! Pate'e oreng ganeka! Salib oreng ganeka!" Pilatus mareksane, "Apa sengko' nyalibbagiya ratona ba'na?" Mam-imam kapala se badha e jadhiya padha nyaot, "Pera' Kaisar rato abdina!" **16** Daddi bi' Pilatus Isa epassra'agi ka reng-oreng jareya, esaliba. Daddi Isa egiba bi' reng-oreng jareya. **17** Isa kalowar sambu mekol salibba ka kennengngan se anyama "Kennengnganna Galunthonganna Cethak". (Oca' Ibranina Golgota.) **18** Isa esalib e jadhiya, epabareng ban oreng laenna kadhuwa; se settong e kacerra, settonganna e kanganna ban Isa esaba' e nga'-tengnga'anna. **19** E kaju salibba Isa jareya bi' Pilatus epakon pobuwi tolesan kantha reya: "Isa dhari Nazaret, Ratona Oreng Yahudi." **20** Bannya' oreng Yahudi se maca tolesan jareya sabab kennengnganna Isa se esalib jareya ta' jau dhari kottha. Tolesan jareya ngangguy oca' Ibrani, Latin ban Yunani. **21** Mam-imam kapala mator ka Pilatus, "Ja' tolese 'Ratona Oreng Yahudi', tolese 'Oreng Reya ngoca', Sengko' Ratona Oreng Yahudi.'" **22** Tape Pilatus nyaot, "Apa se la etoles bi' sengko' teptep etoles." **23** Saellana Isa esalib bi' dhu-sardhadhu jareya, rasoganna ekala', laju ebagi epaempa, sardhadhuna padha olle sabagian ebang. Jubana ekala' keya. Juba jareya tadha' sambungnganna, dhari attas sampe' ka baba masettong. **24** Dhu-sardhadhu jareya padha saleng ngoca', "Juba reya ja' thok-ketthok. Mara ellot bai kaanguy nantowagi sapa se kodu ngaoalle juba reya." Kan kantha jareya sopaja kalakon apa se esebbuttagi e dhalem

Alketab, se monyena: "Tang kalambi egi-bagi, Tang juba eellot." Ban dhu-sardhadhu jareya pajat ngalakone kantha jareya. **25** E jadhiya badha ebuna Isa, taretan bine'na ebuna, Miriyam binena Klopas, ban Miriyam Magdalena, padha manjeng e seddi'anna salibba Isa. **26** E bakto Isa ngoladi ebuna ban moredda se ekaase'e Salerana manjeng e jadhiya, laju adhabu, "Ebu, ganeka pottrana sampeyan." **27** Saellana jareya Isa adhabu ka moredda jareya, "Jareya ebuna ba'na." Sajjegga jareya bi' moredda jareya ebuna Isa ekakompol e bengkona. **28** Isa ngagali ja' sateya kabbi la mare, ban sopaja apa se esebbutagi e dhalem Alketab kalakon, laju adhabu, "Sengko' pelka'." **29** E jadhiya badha kobugan aesse aeng anggur se celo'. Daddi bi' oreng engala'agi seppon, sepponna ecabbur ka anggurra, pas e jujuwagi ka hisop, laju ejuluwagi ka lathena Isa. **30** Isa nyepcep anggur jareya, laju adhabu, "La mare!" Saellana jareya Isa nondhu', laju seda. **31** Om-kaom oreng agung Yahudi ta' endha' mon mayyidda reng-oreng se esalib jareya gi' paggun agantong e kaju salib e are Sabat, apa pole are Sabat e bakto jareya Are Raja se laen dhari are raja laenna. E bakto Isa esalib are Sabat korang saare, daddi reng-oreng jareya menta edi ka Pilatus mapotonga bettessa reng-oreng se esalib jareya ban matorona mayyidda dhari kaju salib. **32** Daddi dhu-sardhadhu se badha e jadhiya entar ka oreng se kadhuwa se esalib abareng bi' Isa jareya gallu, laju bettessa epapotong. **33** Sanapa'na ka Isa, reng-oreng jareya nangale ja' Isa la seda, daddi burung ta' epapotong bettessa. **34** Tape badha settong sardhadhu se nyocowagi tombagga ka roso'na Isa; dhari lokana jareya kalowar dhara ban aeng. **35** Oreng se nangale'e kadaddiyan jareya notorragi kadaddiyan jareya, sopaja ba'na parcaja keya. Ban apa se etorragi oreng jareya bendher, ban oreng jareya tao ja' jareya bendher. **36** Kan kantha jareya sopaja kalakon apa se esebbutagi e dhalem Alketab, se monyena, "Tolangnga tadha' se epapotonga maske settonga". **37** E dhalem Alketab esebbutagi keya, "Reng-oreng jareya bakal ngabasa Salerana se ecoco jareya." **38** Saellana jareya Yusup dhari Arimateya nyo'on edi ka Pilatus ngala'a jinazana Isa. (Yusup jareya moredda Isa tape tek-ngetek, sabab tako' ka om-kaom oreng agung Yahudi.) Bi' Pilatus eparengedi, daddi jinazana Isa pas epatoron bi' Yusup jareya. **39**

Nikodemus se tao entar ka Isa e baja malem, noro' Yusup, ngeba racegan emmor ban candhana, bannya'na kabbi ra-kera tello polo kilo. **40** Bi' se kadhuwa jareya jinazana Isa ekala', laju ebundu' ban kaen kapan, epobuwi racegan se ro'om noro' adad carana mon oreng Yahudi ngoburragi jinaza. **41** E kennengnganna Isa se esalib jareya badha settong bun-kebbunan. E bun-kebbunan jareya badha settong makam anyar se gi' ta' tao eanggu ngoburragi oreng. **42** Sarrena koburan jareya semma', ban e bakto jareya la para' are Sabat, Isa esareyagi e jadhiya.

20:1 E are Ahad gi' petteng, Miriyam Magdalena entar ka pasareyanna Isa. Miriyam Magdalena jareya nangale'e batona koburan jareya la eerset dhari lobangnga. **2** Daddi Miriyam Magdalena jareya laju berka' nyare Simon Petrus ban mored se ekaase'e Isa, pas ngoca' ka se kadhuwa jareya, "Badha se ngala' Guste Isa dhari pasareyanna, ta' oneng ja' esaba' e ka'imma." **3** Petrus ban mored settonganna gella' entar ka pasareyan jareya, **4** padha ka'-berka', tape mored settonganna jareya aceppeddan dhari Petrus paberka'na, daddi napa' kaadha' ka pasareyan. **5** Mored jareya nyongngo' ka dhalem pasareyan, laju nangale'e kaen kapan badha e jadhiya, tape mored jareya ta' maso'. **6** Simon Petrus nyosol dhari budhina, terros maso' ka pasareyan jareya. Petrus nangale'e kaen kapan jareya, **7** tape kaen se etaleyagi ka serana Isa ta' akompol ban kaen kapan jareya, agulung alaen. **8** Saellana jareya mored se napa' kaadha' ka pasareyan gella', laju maso' keya. Mored jareya nangale'e ban parcaja. **9** (Sampe' bakto jareya reng-oreng jareya gi' ta' ngarte apa seesebuttagi e dhalem Alketab ja' Isa masthe odhi' pole.) **10** Saellana jareya red-moredda laju padha mole. **11** Miriyam Magdalena manjeng e adha'na pasareyanna Isa sambi nanges. Sambu nanges aba'na nyongngo' ka dhalem pasareyanna Isa, **12** laju nangale'e badha malaekat kadhuwa arasogan pote. Malaekat jareya padha alenggi e bekkassa kennengnganna jinazana Isa, se settong e olona, settonganna e onjurra. **13** Kat-malaekat jareya mareksane, "Oreng bine', arapa ba'na me' nanges?" Saodda Miriyam Magdalena, "Pangeran kaula ekala' oreng, ban kaula ta' oneng Salerana esaba' e ka'imma." **14** Samarena ngoca' kantha jareya, Miriyam Magdalena atole, laju nangale'e Isa ngadek

e jadhya. Tape Miriyam ta' tao ja' jareya Isa. **15** Isa adhabu, "Oreng bine', arapa ba'na me' nanges? Ba'na nyare sapa?" Miriyam nyangka jareya tokang kebbun, daddi laju nyaot, "Pa', mon sampeyan se ngalle, tore kaula balai esaba' e ka'imma Salerana bi' sampeyan; bi' kaula ekala'a." **16** Isa adhabu, "Miriyam!" Miriyam atole ka Isa, laju ngoca' ngangguy oca' Ibrani, "Rabuni!" (Artena "Guru".) **17** "Ja' nyedding ka Sengko!" dhabuna Isa, "sabab Sengko' gi' ta' abali ka Rama. Tape kassa' ba'na entar ka Tang tan-taretan, kabala ja' sateya Sengko' abaliya ka Tang Rama ban Ramana ba'na, Tang Allah ban Allahna ba'na." **18** Daddi Miriyam laju entar malae red-moredda Isa ja' aba'na la nangale'e Guste Isa ban notorrangi pa-apa se edhabuwagi Isa ka aba'na. **19** E are Ahad jareya keya, e bakto are la malem, red-moredda Isa akompol e settong bengko; labangnga ekunci kabbi, polana red-moredda padha tako' ka ja-pangraja Yahudi. O-tao Isa etemmo ngadek e nga'-tengnga'anna red-moredda jareya, sarta laju adhabu, "Salam ka ba'na kabbi." **20** Saellana adhabu kantha jareya Isa laju noduwagi asta ban roso'na ka red-moredda jareya. E bakto nangale'e Guste Isa, red-moredda padha ce' peragga. **21** Isa laju adhabu sakaleyan aggi', "Salam ka ba'na kabbi. Akantha Tang Rama se ngotos Sengko', bariya keya Sengko' ngotosa ba'na." **22** Saellana jareya Isa laju nyerroppagi nyabana ka red-moredda jareya sarta adhabu, "Tarema Errohna Allah. **23** Mon ba'na nyapora dusana oreng, dusana oreng jareya bi' Allah esapora keya. Mon bi' ba'na dusana oreng ta' esapora, bi' Allah ta' esapora keya." **24** Sala settong dhari mored se dhubellas jareya, se anyama Tomas, (se esebbut se "Kembar"), e bakto Isa rabu teppa'na tadha' e jadhya. **25** Daddi red-moredda Isa se laen atotoran ka Tomas, "Sengko' la nangale'e Guste Isa!" Tape Tomas nyaot, "Mon sengko' gi' ta' nangale'e lampadda pako e astana, ban gi' ta' nyedding loka pad-lampadda pako jareya bi' tang garigi' sarta gi' ta' mamaso' tang tanang ka dhalem lokana roso'na, sengko' ta' endha' parcaja." **26** Saellana olle samenggu red-moredda Isa badha e kennengngan jareya pole, ban Tomas badha e jadhya keya. Bang-labang ekunci kabbi. Tape o-tao Isa ngadek e nga'-tengnga'anna reng-oreng jareya, laju adhabu, "Salam ka ba'na kabbi." **27** Saellana jareya Isa adhabu ka Tomas, "Mara abas Tang tanang reya, sedding ban garigi'na ba'na. Mara

juluwagi tanangnga ba'na, pamaso' ka dhalem Tang roso'. Ja' mangmang pole, paparcaja, ra!" **28** Tomas mator ka Isa, "Guste Allah Pangeran kaula!" **29** Isa pas adhabu ka Tomas, "Ba'na parcaja polana nangale'e Sengko'. Pojur onngu oreng se parcaja maske ta' nangale Sengko'!" **30** Gi' bannya' kaajiban laenna se epabadha Isa e adha'anna red-moredda, tape ta' etoles e kitab reya. **31** Tape se reya kabbi etoles sopaja ba'na parcaja ja' Isa reya Rato Panyalamet, Pottrana Allah, ban sopaja ba'na olleya odhi' polana parcaja ka Salerana.

21:1 Saellana jareya Isa ngaton sakaleyan aggi' e Talaga Tiberiyas ka red-moredda. Kadaddiyanna kantha reya: **2** E settong are Simon Petrus, Tomas se esebbut Se Kembar, Natana'el dhari Kanna e Galilea, na'-ana'na Zebedeyus, ban moredda Isa laenna se kadhuwa, teppa'na akompol. **3** Ca'na Simon Petrus ka se laen, "Sengko' ajala'a juko'." "Sengko' noro'a," ca'na ca-kancana jareya. Daddi kabbi padha onnga ka paraona. Tape samalem benteng tadha' ollena pa-apa. **4** E bakto are molae moncar, Isa ngadek e penggir talaga, tape red-moredda tadha' se taowa ja' jareya Isa. **5** Isa adhabu ka reng-oreng jareya, "Na'-kana', apa ba'na andhi' juko'?" "Tadha'," ca'na red-moredda jareya. **6** Dhabuna Isa ka red-moredda jareya, "Ontallagi jalana ba'na ka kanganna paraona, tanto ba'na dhaggi' olle juko'." Jala jareya bi' red-moredda jareya laju eontallagi; tape jala jareya ta' ekenneng angka' pole sabab ce' bannya'na ollena juko'. **7** Mored se ekaase'e bi' Isa jareya ngoca' ka Petrus, "Arowa Guste Isa!" E bakto Petrus ngedhing ja' jareya Guste Isa, pas mobu kalambina (sabab e bakto jareya Petrus ta' akalambi), laju alonca' ka dhalem aeng. **8** Red-moredda se laen nyosol ka tenggangan nompa' parao, sambu naja' jalana se possa' ban juko'. Jauna paraona ta' saapa dhari tenggangan, ra-kera pera' saratos meter. **9** Saellana toron dhari paraona reng-oreng jareya nangale e jadhiya badha mardha, e attassa mardhana badha juko'na ban rotina. **10** Dhabuna Isa, "Kodda' giba dha' enna' sabagiyan juko'na se gi' buru olle ajala jareya." **11** Simon Petrus onnga ka paraona, jalana laju eeret ka tenggangan. Jala jareya possa' ban juko' se ja-raja; kabbi badha saratos saeket tello'. Maske juko'na ce' bannya'na kantha jareya, jalana ta' beddha. **12** Dhabuna Isa,

"Mara kakan." Tadha' settonga moredda se bangal atanya, "Sampeyan pasera?" Sabab red-moredda Isa jareya tao ja' jareya Guste Isa. **13** Saellana jareya Isa nyander ka seddi'na red-moredda jareya, laju mondhut roti, ban magi roti jareya ka red-moredda. Juko'na epakantha jareya keya. **14** Jareya katello kaleyanna Isa ngaton ka red-moredda saellana odhi' pole. **15** Samarema adha'ar, Isa adhabu ka Simon Petrus, "Simon ana'na Yonas, apa ba'na taresna ka Sengko' alebbiyan dhari kataresna'anna reng-oreng laenna?" "Lerres, Guste," saodda Petrus. "Junandalem ngagali ja' abdidalem taresna ka Junandalem." Dhabuna Isa ka Petrus, "Peyara'agi budhu'na Tang ba-dumba." **16** Kadhukaleyanna Isa mareksa ka Petrus, "Simon ana'na Yonas, apa ba'na taresna ka Sengko'?" "Lerres, Guste," saodda Petrus, "Junandalem ngagali ja' abdidalem taresna ka Junandalem." Isa adhabu, "Peyara'agi Tang ba-dumba." **17** Katello kaleyanna Isa mareksa ka Petrus, "Simon, ana'na Yonas, apa ba'na taresna ka Sengko'?" Petrus laju arassa sossa polana Isa se mareksane aba'na sampe' tello kale. Daddi Petrus nyaot pole, "Adhu, Guste, Junandalem ngagali sadajana. Junandalem ngagali ja' abdidalem taresna ka Junandalem!" Isa laju adhabu pole, "Peyara'agi Tang ba-dumba. **18** Sengko' ngoca'a sabendherra: E bakto ba'na gi' ngodha, ba'na dibi' masang sabbu'na, ban ajalan dha' emma'a bai se ekakencengge. Tape mon ba'na la towa pagi', ba'na bakal ajuluwagiya tanangnga, ban oreng laen se nyabbu'ana ba'na ban ngaterragi ba'na ka kennengngan se ta' eentarana ba'na." **19** (Dhabuna Isa reya noduwagi baramma pamatena Petrus e budhi are kaangguy ngagungngagi Allah.) Saellana jareya Isa adhabu ka Petrus, "Mara noro' Sengko'!" **20** Petrus atole, laju nangale'e mored se ekaase'e Isa badha e budhiyanna. (Mored jareya se toju' e seddi'na Isa e bakto adhadha'aran ban atanya, "Guste, pasera se akiyanadana Junandalem?") **21** Nangale'e mored jareya, Petrus atanya ka Isa, "Guste, kadi ponapa moredda Junandalem se ka'dhinto'?" **22** Dhabuna Isa, "Ja' sakenga bi' Sengko' oreng jareya epaodhi'a terros sampe' Sengko' dhateng, jareya banne orosanna ba'na. Tape ba'na, mara noro'!" **23** Daddi laju balattra kabar ka red-moredda Isa ja' moredda se settong jarowa ta' bakal mate. Mangkana Isa ta' adhabu ja' mored jareya ta' bakal mate; se edhabuwagi Isa, "Ja' sakenga bi' Sengko'

oreng jareya epaodhi'a terros sampe' Sengko' dhateng, jareya banne orosanna ba'na." **24** Yahya se aberri' kasakseyan parkara sakabbiyanna kadaddiyan jareya. Yahya jareya keya se noles parkara sakabbiyanna kadaddiyan jareya. Ban sengko' ban ba'na tao ja' apa se ekoca'agi jareya bendher. **25** Gi' bannya' laenna se elampa'agi Isa. Ja' sakenga kabbi etoles gan settong, kera sengko' bume reya ta' kera kabuwa' epanyaba'i sakabbiyanna kitab se etolese sakabbiyanna se elampa'agi Isa jareya.